DOLGOZÓ NŐ

X. évfolyam * 1961. június 14 * 12. sz. * Ára 70 f.

KULT MINOR

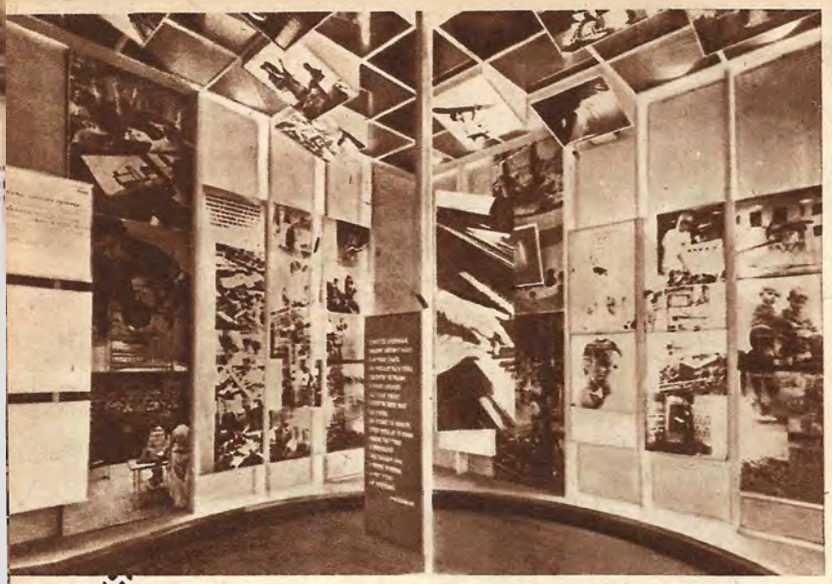

TEGNAP ÉS MA

Érdekes, izgalmas filmként pereg le előttünk a múlt, a jelen és a gyönyörű jövő, a prágai Hyberniumban dicső pártunk megalapításának negyven éves évfordulója alkalmával megnyílt látványos kiállításon. Mennyi munka, mennyi fáradozás, kitartás, erő, harc jellemzi az elmúlt negyven esztendőt! A fényképeket, okiratokat, filmfelvételeket, televíziós előadásokat meghatottan, megilletődve szemléljük, hiszen a legtöbben jól emlékszünk az átélt eseményekre, a burzsoá köztársaság gondterhelt, nehéz éveire, a munkanélküliségre, nyomorra, a náci megszállás borzalmaira, a sztrájkokra, tüntetésekre, melyekkel a nép pártunk vezetésével a jogtalanság, az igazságtalanság ellen harcolt. Azok pedig, akik ezeket a szomorú és soha vissza nem térhető időket nem élték át, naponta kígyózó tömegekben zarándokolnak ide velünk együtt, hogy okuljanak az idősebbek tapasztalatain, hogy megismerjék a különbséget a szomorú, kilátástalan múlt és a felszabadulás utáni örömteli jelen, a boldog jövő között.

Nem, ezek a csivitelő gyerekek szerencsére nem élték át a nyomort, a nélkülözést, a háborút és ezért jó, ha itt, a kiállításon szemléltetően is bemutatják nekik mindazt, amitől pártunk a marxizmus-leninizmus tanításainak és a Szovjetunió tapasztalatainak felhasználásával megkímélte őket.

Mi a jóléthez vezető út kulcsa? A nehézipar tervszerű fejlesztése, a falu szocializálása, a földművesszövetkezetek és a kulturális felemelkedés. Nem, a falu nem mindig képezett egyetlen családot, amint azt a burzsoázia el akarta hitetni a szegény paraszttal és a föld nélküli agrárproletárral. Ma a munkás segítő kezét nyújtja a szövetkezetesnek, vele együtt küzd a közös célért, melyet pártunk valamennyiünk érdekében kitűzött.

Két, egymástól merőben ellentétes kép: az egyik az embert, az élő, alkotó szépet, művészetet szerető embert, a másik sivár katonai temetőt ábrázol, sok, beláthatatlanul sok fakeresztet. Két különböző út...

— A béke győzedelmeskedik a háború felett — olvassuk az egyik feliraton és szívünket büszkeség tölti el, hogy a mi pártunk a nemzetközi kommunista és munkáspártokkal vállvetve küzd a boldog jövőért, az emberiség jóléttéért.

Negyven év! Nagy idő és mégis oly rövid. A véres harcok ellenére szinte elrepült, de megmaradt a napról napra kézzelfoghatóbb eredmény: A párt vezetésével a szocializmust győzelemre vittük hazánkban.

Kardos Márta

KÜLPOLITIKAI FIGYELŐ

Hruscsov és Kennedy bécsi találkozójának híre világszerte óriási érdeklődést és helyeslést váltott ki. Mint a találkozó összehívásáról szóló kommüniké külön hangsúlyozza, a megbeszéléseken nem érintenek olyan kérdéseket, amelyek túlmennének a két ország kapcsolatain. Ennek hangsúlyozása egyben megnyugtatást is jelent Nyugat-Németország és Franciaország vezető körei számára, melyek eléggé szemmel látható kedvetlenséget mutattak egy ilyen találkozó lehetőségeivel szemben. A két államfő találkozója bebizonyította a moszkvai körök igazát. Megnyitotta az utat a további tárgyalásokhoz, mint ahogy a közös nyilatkozat leszögezi: „A két állam és az egész világ érdekében valamennyi kérdésben tanácskozni fognak." Moszkvai körökben külön kiemelik azt a pozitívumot, hogy a kétnapos eszmecsere olyan utat nyithat meg, amelyen járva a világ közelebb juthat a béke megőrzéséhez.

A nyugati világ tekintélyes sajtótermékei eléggé nyíltan hangsúlyozzák azt a tényt, hogy Kennedy elnököt az amerikai külpolitika sorozatos csődje térítette legalábbis annyira észhez, hogy hajlandó részt venni egy ilyen jellegű találkozón. Az Amerikai Közvéleménykutató Intézet már Kennedy hivatalba lépése előtt megkérdezte az amerikaiaktól, helyeselnék-e Hruscsov és Kennedy találkozóját 1961-ben. Azóta az amerikai közvélemény ilyen értelmű álláspontja tovább erősödött, elsősorban ama vereségek hatása következtében, amelyek az Egyesült Államok politikáját érték Kubában, Laoszban, stb. Ezt az amerikai álláspontot fejezi ki az AP washingtoni szemleírója is, aki úgy vélekedik, hogy Kennedy és Hruscsov eszmecseréje a legmagasabb szintű szovjet-amerikai tárgyalások sorozatának első láncszeme lehet.

Az algériai ideiglenes kormány álláspontja az, hogy Szahara algériai föld, és a mélyében rejtőző óriási mennyiségű olaj az algériai népet illeti. Szahara algériai terület és ezért senki másé nem lehet.

A Laosszal foglalkozó tizennégyhatalmi értekezlet tárgyalásai is csak lassan haladnak előre. Az értekezlet normális munkáját a laoszi lázadók is fékezik. Az összetűzések feszült légkörét alakítják ki és ezzel akarják az értekezletet zsákutcába juttatni. A Szovjetunió küldöttségének határozott álláspontja azonban arra késztette a nyugati küldöttségeket is, hogy folytassák az értekezlet megkezdett munkáját.

Azokban a napokban, amikor a jeruzsálemi bíróság Eichmann felett ítélkezik, amikor a világ közvéleménye előtt a fasizmus, a fajüldözés szörnyű következményeit demonstrálják, Amerikából elképesztő hírek érkeznek, melyek arról tanúskodnak, hogy az USA egyik tagállama, Alabama, a barbárság olyan szintjére süllyedt, mint Németország Hitler idején. Az Alabama állambeli Montgomery városában több ízben véres incidensek törtek ki a faji megkülönböztetés ellen harcoló négerek és fehérek között. A fehér „fajvédők" súlyosan megsebesítettek több négert. Ezeknek a fasiszta elemeknek minden emberi lényükből kivetkőzött jellemét bizonyítja, hogy egy négert, aki a tüntetésben nem is vett részt, szesszel öntöttek le, majd meggyújtották. Jellemző az Egyesült Államok déli tagállamainak fajüldöző viszonyaira, hogy a helyi rendőrség nem is igyekezett beleavatkozni az incidensekbe és a központi kormánynak kellett egységeket kiküldenie a rend helyreállítására.

Az alabamai hatóságok tétlenségétől a fajüldöző elemek is vérszemet kaptak. Az amerikai náci párt bejelentette, hogy híveit mozgósítja és autóbuszon Montgomerybe szállítja. A náci párt feladatául tűzte ki, hogy „megvédelmezi a magasabbrendű fehéreket a zsidó és néger zsiványoktól."

Az alabamai négerellenes zavargások nagy visszhangot keltettek az amerikai kongresszusban is. Az amerikai törvényhozókat nyugtalanítja, hogy ezek az események sok kárt okoznak az Egyesült Államok tekintélyének. Keating szenátor például így nyilatkozott: „Kockán forog az elképzelés, hogy a törvényesség országa vagyunk. Nemzetközi tekintélyünk veszélyben forog." Még kifejezőbb Humprey szenátor vallomása: „A legutóbbi incidensek nevetség tárgyává tették demokráciánkat és nemzeti céljainkat. Minthogy ezekből az összetűzésekből egy nagyhatalomhoz méltatlan törvénytelenségre és erőszakra lehet következtetni." Ehhez talán nem is kell kommentár. Fűzzük csak azt hozzá, hogy elképzelhetjük, mit gondolnak ezek után az amerikai demokráciáról a gyarmati sorban sínylődő, vagy a nemrég felszabadult színes bőrű emberek.

A. S.

Legdrágább vendégünket így fogadtuk.

KULT MINOR

A LABE-PARTJA ÚJJÁ SZÜLETIK

Hazánk valamennyi polgára tudja – s ha szóba kerül, szívesen el is dicsekszik vele –, milyen gazdag is a mi államunk. Van szenünk, ércünk, villanyenergiánk, gázgyáraink, kémiai és műanyaggyáraink, s nehéziparunk, melyre mindenki büszke. Azonban arról a vidékről és lakóiról, ahol nagyrészben országunk jóléte születik és napról napra biztosítódik, eléggé keveset tudunk.

Az észak-csehországi kerületről van szó, ahol a gyárak kéményei csaknem a felhőkig érnek, s ahol az ember a földből dombokat rakott s a dombok helyén völgyet teremtett, hogy kibányássza a föld kincsét, az aranynál is többet érő szenet, melyet hatalmas gyáraiban százféle anyaggá változtat át.

Egy kis járás nagy változása

Jirkov– eddig eléggé ismeretlen név. Ebben a járásban mindenből volt egy kevés, s ezért nem is nagyon tűnt ki. Mezőgazdasága cukorrépát, komlót, zöldséget termelt. Volt golyóscsapágy — kosárüzemük, üveget is gyártottak és szenet is fejtettek.

E járás elé harmadik ötéves tervünk gyönyörű szép, de nagy feladatot tűzött.

A jirkovi járásban van Tušímice, ahol már el is kezdték egy hőenergiával táplált villanyerőmű építését. Ez a villanyerőmű már 1965-ben hétszer több villanyáramot fejleszt majd, mint a burzsoá Csehszlovák Köztársaság valamennyi villanyerőműve. Az erőmű építésénél ifjúságunk ismét emléket állíthat fegyelmezett és alkotni vágyó lelkes munkájának. Tehát Tušímice nem sokáig lesz ismeretlen, hiszen a bratislavai kerületből csak a mai napig 150 fiatal fog munkához látni az ifjúsági építkezésen.

A jirkovi járásban van Vierkov is, ahol hatalmas gát építését kezdték el, hogy az egész vidéknek biztosítsák az ivóvíz-ellátását. Már ássák a gázgyár alapját és megkezdik a vasércbányában a fejtést. Ez évben csak az építkezési munkálatokra 7 milliárd koronát irányoztak elő.

Természetesen e hatalmas építkezéshez sok munkaerőre van szükség. Ezért a régi kisváros helyett 50 ezer lakost befogadó modern várost építenek. A vezetőség nagy figyelmet szentel annak is, hogy az itt letelepülő munkáscsaládoknak megfelelő életkörülményeket biztosítsanak. A nők részére jó munkalehetőséget nyújtanak a textilüzemek, a kiszélesített porcelán- és üveggyár. A gyárvárosnak saját kertészete lesz, ahol a gyárak fáradt gőzét felhasználják az üvegházak fűtésére, s a várost egész éven át elláthatják friss zöldséggel és több aszszonyt is alkalmazhatnak.

A Hold-hegyeken gyümölcsfák

A Most környéki bányák eléggé ismeretesek, hiszen ki nem hallott volna a múltban lezajlott mosti sztrájkról. A felszabadulás után pedig nagyon sok ember vett itt részt brigádokon, hogy több szenet adjanak a hazának. Szóval itt is, ott is hallott róla az ember, de igazi képet csak az tud róla alkotni, aki itt él az észak-csehországi kerületben. A messziről jött emberre idegenül hatnak a Hold kráterjeihez hasonló dombok. Az itt lakóknak pedig nagynagy feladatot jelentenek, hogy ezeket a kopár részeket virágzó mezővé, gyümölcsösökké, erdővé varázsolják.

De hát mik is tulajdonképpen ezek a Hold-hegyek?

Keletkezésük messze a múltba nyúlik vissza, arra az időre, amikor az első szénaknát megnyitották és a felszínre hozták a kővel vegyes agyagot. Ezt a halott földet addig hordták rakásra – s az évek folyamán egyre nagyobb területet vettek el a termőföldből –, míg kráterszerű dombok nem alakultak.

Mivel szocialista gazdaságunknak egyre több szénre van szüksége, meg kellett oldani a nagyüzemi gépesített bányászatot. Szakembereink arra az elhatározásra jutottak, hogy felszámolják a földalatti bányákat és felszíni bányákat nyitnak. Itt aztán kitűnően dolgozhat a szénkombájn. Ez évben például az észak-csehországi barnaszénbányáknak 41 millió tonna szenet, jövőre 58 milliót, nyolc év múlva pedig 108 millió tonna szenet kell adniok fejlődő iparunknak.

Természetesen az ilyen bányászat sok termőföld feltörésével jár. Sokan azt hinnék, hogy ötven év múlva az egész észak-csehországi kerület a Hold felszínéhez lesz hasonló. Csakhogy itt olyan emberek laknak, akik szeretik hazájukat, szülőföldjüket. Akiknek itt születnek és élnek gyermekeik, s ezért valamennyiüknek szívügye, hogy termővé tegyék ezeket a sivár dombokat. Minden egyes üzem köteles annyi hektár területet termővé tenni és a mezőgazdaságnak átadni, amennyit feltört. Ezért az új bányák feltárásakor a föld felső, termő rétegét ráhordják a terméketlen talajra, komposzttal, műtrágyával megtrágyázzák. Bevetik takarmány-keverékkel, melynek első termését beszántják s így adják át az állami gazdaságoknak, szövetkezeteknek.

Hogy minél több pázsit és fa legyen a lakóhelyek körül – amelyek a levegőt tisztítják, átszűrik és oxigénben gazdaggá teszik – ez minden egyes ember érdeke és feladata. Meghatóan kedves és példás a Česká Lipa-i pionírok kötelezettségvállalása, miszerint egymillió fácskát ültetnek ki a vidék rekultivációjára. – Már is több ezer fácska zöldül ez eddig sivár dombokon, hirdetik azt a nagy igyekezetet, mellyel a Česká Lipa-i pionírok megújítják a természetet.

Ústí nad Labem ma ▶

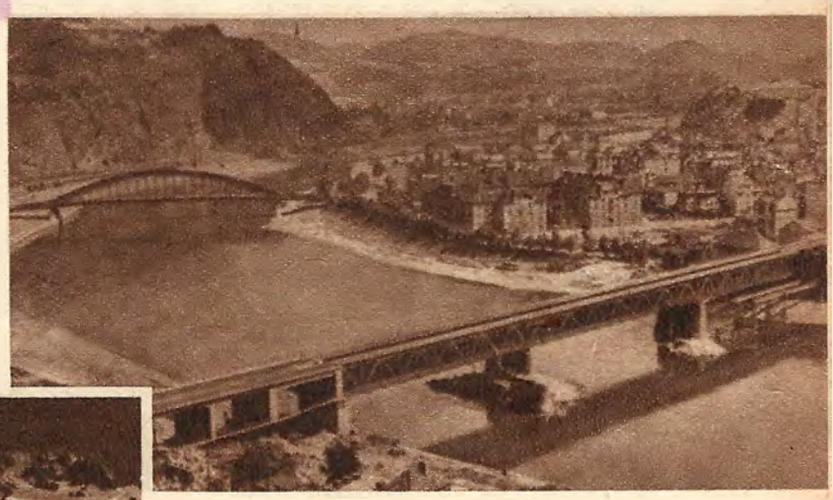

és a jövőben ▼

Új üzemek, új lakások

A kapitalista világban a bányatulajdonosok senkinek sem adtak róla számot, merre vezetik a bányajáratokat. Bizony megtörténik sok esetben, hogy egy-egy ház besüpped. Így van ez Ústí nad Labemen is, ezért elhatározták, hogy 1965–67-ben lebontják a várost.

Már el is kezdték az új város építését s maholnap már készen is lesz a 12 000 embert befogadó kultúrközpont. A városházán mindenki megtekintheti, milyen lesz 1969-ben Ústí nad Labem a százezer lakosú város. Az új városrészben csodaszépek a lakások, üzlethelyiségek. Mert itt is az első helyen áll az emberekről való gondoskodás. Ez az épülő város hívja, csábítja az embereket, mert bizony szükség van itt munkáskézre. Ez évben még 6000 férfimunkaerő hiányzik. Az itt letelepedő családoknak biztosítva van a jó és kényelmes megélhetés. A feleségek számára is bőven akad munkalehetőség. A lakónegyedekben pedig számítottak az új munkásutánpótlásra is: épülnek a bölcsődék, napközik. Az új város várja az építőket, az új lakások pedig az új munkáscsaládokat.

Szarka E.

KULT MINOR

– Én is benne leszek az újságban? Akkor felemelem a fejemet – mosolyog Derzsi Ilona.

Bíró Jenőné, Zsóka Erzsébet, Gagó Jolán, Csörgő Borbála – meg a többi bősi asszony, akikről a kép készült – is azok közül a 180 közül valók, akik igazi otthonra leltek szövetkezetükben.

ÚJ ÉLET BŐSÖN

A koranyári verőfényben nyújtózó kukoricatáblán asszonyok kapálnak. Bronzbarna homlokuk alatt vidáman mosolyog a szemük.

– Várom, várom haza, de csak nem jön. Hát hol ez az ember? Egy óra elmúlt, lassan kettő. Mért nem jön ebédre? Kapom magam, megyek utána az ólakhoz. Mosolyog, de csak az orra alatt, mint aki rossz fát tett a tűzre. Kérdem: – Nem is éheztél meg máma? – Dehogynem – feleli –, azért is nem mentem haza. Mert már reggel láttam, hogy tésztás ebéd lesz. Azzal meg nem lehet úgy jóllakni, mint a hússal. A szövetkezetben meg húst sütöttek, hát inkább oda mentem. – Így volt.

Zsákovics Józsefné, Bél Jánosné, Izsmán Mária, Vida Etel, Nagy Ilonka, Palovics Rozália, Derzsi Ilona meg a többiek nevetnek, aztán odafordulnak a mesélő barna asszonykához.

– Azért jöttél dolgozni?

– Persze. Ha neki jobb a szövetkezeti étkezde ebédje, mint az enyém, hát egye. Én is inkább ott eszem. Minek törjem magam otthon? Ha itt dolgozom, kint a mezőn, pénzt kapok a munkámért. Látni, hogy csinálok valamit. Nem úgy mint otthon, a ház körül.

Kezükben könnyedén lendül a kapa, hogy ott is fellazítsák a földet, ahová a saraboló kései már nem értek el. A bőségesen trágyázott 500 hektáron jó termést igérően erősödik, nyúlik a kukorica. Gyökereit a télen készített 700 köbméternyi komposzt táplálja.

Mert Štrbka János, a szövetkezet elnöke előrelátó gazda. Tudja, hogy a föld csak akkor terem, ha megadjuk neki, amire szüksége van. Csak az elmúlt év júniusában vette át a 2970 hektáros bősi szövetkezet vezetését, de jó szervezőmunkájának, melyet szorosan együttműködve az üzemi pártszervezettel végez, máris kézzel fogható eredményei vannak.

Pedig sok volt a tennivalója, mert elődei hibáit, ami a gazdálkodás menetét, a tagok nevelését illeti, neki kellett helyrehozni. Az egyik napról a másikra élő bősi EFSZ-ből szilárd mezőgazdasági nagyüzemet kellett csinálni. Sokat segítettek neki ebben az asszonyok, akiket mindig a legérzékenyebben érintett a szövetkezet jó vagy rossz gazdálkodása, mert a soványabb keresetet éppúgy nekik kellett beosztaniuk, mint a jobb fizetést. A nőbizottság mindig azt csinálta, amire a legnagyobb szükség volt. Az egyhelyben topogás idején libákat, baromfit gyűjtött, brigádokat szervezett, istállót meszelt, fejt is, amikor a szükség úgy kivánta – de hát az ő segítségük is csak akkor válhatott eredményessé, amikor a szövetkezet vezetőségének igyekezetével párosult.

– Csak akkor válhat belterjessé a gazdálkodásunk, ha elegendő munkaerő áll rendelkezésünkre s valamennyi asszonyt bevonunk a munkába. Tudtuk, hogy ezt csak akkor érjük el, ha felszabadítjuk őket a két legnagyobb gond: a gyermek és főzéssel való törődés alól. Tervbevettük a szövetkezeti óvoda és étkezde létesítését. De ennek a megvalósításához az asszonyok hozzájárulására is szükség volt – emlékezik vissza a közelmúltra Štrbka elnök.

– Ez akkor történt, amikor a Földmüves-asszonyok Téli Iskolája III. évfolyamának kérdéseire kidolgozott válaszaink a legjobbnak bizonyultak. Elsők lettünk és jutalmul a Dolgozó Nő szerkesztőségétől egy varrógépet kaptunk.

Összehívtuk a nőbizottság tagjait, hogy közöljük velük a jó hírt. Nagy volt az öröm, büszkék voltak az asszonyok, hogy lámcsak, szövetkezetünknek segítettünk a problémák megoldásában, s még jutalmat is kaptunk! Ez a jutalom a nőbizottságé, de az igazi, amely valamennyiünké, majd az év végén a termelési eredményekben mutatkozik meg. Ezért aztán, amikor az örömhírhez a szép tervet is ismertettük, hogy: azok, akik havonta húsz napot ledolgoznak a szövetkezetben, ingyenes étkezést kapnak az EFSZ étkezdéjében és gyermeküket díjmentesen helyezhetik el a szövetkezet óvodájában, az asszonyok szívesen beleegyeztek ebbe. Látták, hogy mindez értük történik, hogyha ilyenformán segítik a szövetkezetet, ha dolgozni fognak, nemcsak az EFSZ, ők is nyernek vele, – fejezi be mondanivalóját Patasi Mária.

Így történt aztán, hogy az idén, amikor egy ropogós csárdással aláfestve kijelentette a hangszóró, hogy lehet a répát egyelni, mindjárt az első napon 187 asszony indult a mezőre.

És azóta is naponta friss munkakedvvel mennek. Érzik, hogy valami többet jelent, amit tesznek, mint a havi ezer korona. Azt is, hogy megbecsült, egyenrangú társai lettek a férfiaknak, hogy – valóban felszabadultak.

Mióta dolgoznak, gondolkodásuk is tágult, szélesedett. Mint a ház négy fala, mely eddig fogvatartotta őket. Már nem a szomszédok szennyesének a teregetése a fő beszédtémájuk, hanem a közös problémái.

– Rekreációra mennek a marháink – újságolják.

Kétszáz növendékmarhát küldenek a bősiek a Tátrába, hogy ott az egészséges, kövér legelőn megerősödve megteremthessék belőlük fajállattenyésztésük alapját.

Míg a komplex-gépesített brigádról és a nedves önetetőkről beszélnek, arra gondolok, a bősiek között a derűs napfényt akkor is érezné az ember, ha nem sütne a nap, mert az a szövetkezetesek megelégedettségéből, büszke jövőbenézéséből sugárzik.

– Óriásit fejlődött szövetkezetünk. Korán reggel olyan az udvar, mint egy gépgyár. Dübörög a sok traktor, mindenféle gép, mint valamikor a tankok. De az a legjobb, hogy áttértünk a szilárd jutalmazásra. Sokkal jobban lehet így a munkát értékelni, nagyobb kedvvel dolgozik az ember. De még ez is semmi. Mi lesz itt jövőre! – mondja Fekete Jolán.

– Újjáépítjük az óvodát, bölcsődét létesítünk, a konyhát kiszélesítjük, hogy mindenki itt étkezhessen, ne sértődjön meg senki, hogy nem jut neki ebéd. Akkor aztán nemcsak 78 asszonytagja lesz az EFSZ-nek, hanem az a 120 is, aki az idén kezdett dolgozni. Nem is cserélnék én semmilyen irodás, vagy jednotás asszonnyal!

Fekete Jolán szavai is arról tesznek tanúságot, hogy a bősi asszonyok otthonra leltek a szövetkezetben, mely igazán emberré emeli őket és ezt a közös otthonukat olyan kitartással és szívósággal segítik majd, ahogyan kicsi otthonuk gyarapodásáért küzdöttek.

Harasztiné M. E.

KULT MINOR

Az ekecsi szövetkezet tagjai fürkészve nézegetik az ég alján gyülekező esőfelhőket. De jó lenne, ha esne... de addig ne essen, amig a lucernát fel nem kazaloztuk! És sietésre nógatják a lucernától púpos kocsikat, melyek mint a sivatagban imbolygó karaván hosszú sorban húzódnak az emelkedő kazlak alá. Az elevátor nyeli az illatos takarmányt és vastag csomókban köpi a kazalrakók elé.

Három kövér kazal már lesúlyozva, szalmával fedve készen áll. Hármat most raknak jó kedvvel és szorgalommal a három munkacsoport tagjai.

Tóth Rudolf, Domonkos Gyula, Jeriga János, Tóth Árpád, Brindzik Vince, Vangel János szakavatott mozdulatokkal rakják a sarkakat, egyengetik a lucernát.

Németh Jenő, a szövetkezet elnöke elégedetten szemléli munkájukat.

— Lesz az idén elég takarmány. Eddig 40 vagon lucernát kazaloztunk fel — mondja, habár nem nagyon szereti az újságírókat, de ha a jó eredményekkel kell dicsekednie, szívesen beszél.

Az utolsó boglya

Amit vállaltunk, teljesítjük

Aggodalmas szemmel figyeli fényképészünket, és figyelmeztet:

— Ha csak Tóth Rudolfékat fényképezik, akkor Lukovics Béla csoportja, meg ott a harmadik kazalon lévő csoport tagjai megsértődnek. Ugyanis versenyeznek, és semmiben sem akarnak lemaradni egymástól.

Nyugodtan átadhatják magukat munkájuknak, alaposan, jól elvégezhetik feladataikat a férfiak, a kapásnövényekre nincs gondjuk. Azokat az asszonyok gondozzák. A takarmány begyűjtésében is résztvettek. A kaszálást, forgatást gépi erővel végezték, ott nem kellett segíteniük. De már kora reggel a mezőn voltak, amikor boglyákba kellett gyűjteni a lucernát, mert az elnök (két mérnöki diploma tulajdonosa) figyelmeztette őket, a takarmány fehérje tartalma szempontjából fontos, hogy minél kisebb legyen a levélhullás. Mikorra melegíteni kezdett a nap sugara, már összegyűjtötték a kímért területen a lucernát és mentek kapálni a cukorrépát és a kukoricát.

— Nemcsak papíron vállaltuk a Földművesasszonyok téli iskoláján, hogy a takarmánybetakarítás idején a falu minden asszonyát beszervezzük, hogy idejében és szárazon betakaríthassuk a lucernát — mondja Szajkó Mária, a nőbizottság elnöke, a szövetkezet vezetőségének tagja. — Aratás idejére esik a másik kaszálás, amikor a férfiakat leköti az új kenyér betakarításának gondja. Akkor fogunk igazán sokat segíteni a takarmánybegyűjtésben.

— Az aratás, cséplés gyors elvégzése érdekében éjszakai műszakban is dolgozunk majd. Az asszonyokat is beszerveztük. A nőbizottság tagjai, 18 akvtivistája a tojásbegyűjtéstől kezdve a kukoricatörésig mindenből kiveszik részüket — erősíti meg Szajkóné szavait a HNB titkára.

A nőbizottsági tagok jó szervező munkájának köszönhető, hogy a cukorrépa egyelésébe még a szövetkezeten kívül álló asszonyok is bekapcsolódtak. Eke Irén és Szajkóné 30—30 ár cukorrépa ápolását vállalták.

— Amit vállaltunk, teljesítjük — mondja Szajkó Mária.

Ezt igazolja az is, hogy mind több asszony ismeri fel a nőbizottság tevékenységének hatékonyságát és jelentkeznek az aktivisták sorába. Így Szalai Antalné, Köles Károlyné, Csápai Józsefné, Mihalec Tiborné és Rózsár Ágika is.

— Én is szeretnék együtt dolgozni a többiekkel — mosolyog a szavakat keresve Rózsár Ágika, mikor kérdezzük, hogy mégis miért akar a nőbizottság aktivistája lenni.

— Sok feladat vár szövetkezetünkre 1965-ig, amit teljesíteni kell. Mindig többet kell nekünk, asszonyoknak segítenünk, jobban be kell kapcsolódnunk a munkába, hogy négy év alatt teljesíthessük az ötéves tervet — mondja Szajkóné; aki a múltban kulákok cselédje, ma fiaira boldog büszke anya, és nemrég kapta meg a párttagsági igazolványt.

— Most már ez az igazolvány is kötelez, hogy segítsek a szövetkezet vezetőségének, az asszonyoknak. Én bízom benne, hogyha mind egy akarattal akarjuk és dolgozni fogunk — teljesítjük négy év alatt az ötéves tervet.

E. H.

◀ Emelkedik a kazal

FOTO: KEDRO

— Engem is vegyenek be a nőbizottság aktivistái közé — kéri Szajkónét, a nőbizottság elnöknőjét Rózsár Ágika.

KULT MINOR

A magas terméshozam mestere

Még Prágában, az EFSZ-ek IV. kongresszusán ismerkedtünk meg vele, amikor ez a szerény, magas, kék szemű ember felszólalt a vitában. Szerényen beszélt s mégis mindenki felfigyelt rá, amikor hangja felcsendült a mikrofonban.

„Vállalom, hogy 10 tehéntől és 10 előhasú üszőtől borjazás után 100 000 liter tejet fejek ki évente." Amikor szavai elhangzása után susogás támadt a teremben, Trousil Jozef kék szemében acélos fény csillant s egy kis szünet után hozzátette: „Igérem, hogy vállalásomat becsülettel teljesítem."

Nem hittek neki, de fogadalma sokaknak nem hagyott nyugtot. S így aztán az Olomouc melletti Hlušovicére sok kíváncsi látogató jött a köztársaság minden sarkából. Már a tehenekre vetett első pillantás után kezdtek hinni Trousil elvtárs szavainak. Az állatokon csak úgy rengett a hús. A szőrük selymesen fénylett s a tőgyük, mint egy dézsa. Trousil állatgondozó és fejő 1959-ben 116 %-ra teljesítette kötelezettségvállalását. 1960-ban ismét megtoldotta egypár százalékkal.

Versenytárs nélküli nyertes lett, úttörő az állattenyésztés legnagyobb hozamának elérésében.

Ez év május elsején a munka e művészének a „Szocialista munka hőse" kitűntetést adományozták.

Sokan – fiatalok éppen úgy, mint öregek – tanulni járnak hozzá. S ő lelkesedéssel adja át tapasztalatait. Mi is meglátogattuk őt és olvasóink nevében egypár kérdést tettünk fel neki.

– Trousil elvtárs, mi a nagy tejhozam elérésének titka?

– Ez bizony sok dologtól függ, de hogy a fejők minden egyes tehéntől sok tejet fejjenek, kell, hogy ez a „sok minden" jól össze legyen hangolva.

A tehén tőgyét hiába masszírozza a fejő reggeltől estig, ha nem tartja jól, nem ad tejet. Sokszor az embernek megáll az esze, amikor látja, hogy két szomszédos szövetkezet mennyire különbözik egymástól, pedig határuk egyforma s mégis az egyikben bőven van takarmány, a másikban meg nincs.

Ha a tehén tőgyét fejés előtt hideg vízzel mossuk meg, a tehén tőgyében a tej – ahogy mondani szokás, a sarokba szorul. Ezután már hiába húzod, nem fejsz ki belőle annyit, amennyit képes adni. Az is nagyon fontos, hogy a borjazás után a tej mennyiségét ne engedjük lecsökkenni. Ezért adjunk a fejősteheneknek sok folyadékot.

– S már itt is vagyunk találmányunknál, melynek titka az élesztős takarmányozás. Úgy hallottuk, ez is nagy szerepet játszik abban, hogy ilyen szép eredményt ért el...

– Teheneimet naponta kétszer itatom. Egyszer langyos vízzel, másszor kovászossal. Minden egyes tehénnek ki kell inni 30–50 litert. A recept a következő: 10 tehén részére készítek – 300–400 literes edényben, melybe beleszórok egy kosár búzapelyvát – 4 kg szárított szeletet, $^1/_2$ liter folyékony melaszt és a lehetőség szerinti mennyiségű abrakot. Mindezt leforrázom 50 liter vízzel. Amikor a keverék megduzzad, hideg vizet öntök rá, hogy langyos legyen. Ezután hozzáadok $^1/_2$ kg élesztőt, megint elkeverem és letakarva 2 és fél, 3 óra hosszat állni hagyom. Kelés közben háromszor-négyszer megkeverem, hogy a levegőben levő oxigén elősegítse az erjedést. Miután a keverék habot vet, annyi vizet öntök hozzá, hogy az edény tele legyen.

Mindig csak etetés után adom ezt az italt az állatoknak, sohasem éhgyomorra. Ugyanis a kovászos itatás a takarmányt fehérjében gazdagítja, mely nagyon fontos a tejtermelés szempontjából.

– Mikor kezdte el a kovászos itatás adagolását, s hogyan jött rá a helyes összetételre?

– Mindig is szívesen olvastam a szakirodalmat. Valamit innen tanultam, egyet-mást hallottam és láttam. Azonban egy csöppet sem sajnálom a fáradságot, ha valamilyen módszer jó eredménnyel biztat.

– Hány literrel lehet növelni a tejhozamot élesztős folyadékkal?

– Egy tehéntől évente átlagosan 540 literrel. Több helyen e módszer bevezetése után 1000 literes növekedést is értek el, mint például Laurenčik elvtárs, a Vojnicei Állami Gazdaság fejője.

Bizonyára a mi fejőnőinknek is sikerülne ez, ha érvényesítenék Trousil elvtárs tapasztalatait. – Csak hát a fejőnők sokszor idegenkednek az újtól.

– Ismerem én a mi asszonyainkat, nem félnek semmitől. S ha valamiben mégsem volnának biztosak, csak írjanak nekem. Ha kell, szívesen elmegyek Szlovákia bármelyik szövetkezetébe s közös erővel megbírkózunk a nehézségekkel, hogy harmadik ötéves tervünket a tejtermelésben négy év alatt teljesíthessük.

Nagy Olga

TELJESÍTIK VÁLLALÁSUKAT

A Dunajská Streda-i járás mezőgazdasági dolgozói tudatában vannak feladataik fontosságának, melyek a harmadik ötéves terv négy év alatti teljesítésében rájuk hárulnak. Ezért még az idén meg akarják teremteni további munkájuk, eredményeik szilárd alapját.

A felsőpatonyi fejők és etetők felhívással fordultak a járás szövetkezeteihez, hogy – minden tehén után – vállalják a fejési átlag fél literrel való emelését.

A felhívást Baka, Csilizradvány, Dvorníky, Trhové Mýto, és a járás többi szövetkezete is elfogadta. Vállalták, hogy eleget tesznek a felhívás követelményeinek.

Hogy ezt az eredményt elérjék, nagyobb gondot fordítottak a tisztaságra, az etetésre, bevezették a meleg moslékolást, a tavaszi és nyári időszakban a legeltetést. Így tudták elérni, hogy a járási tervet május elsejétől 100 százalékon felül teljesíthetik.

Trhové Mýton a napi másfélliteres, Rohovcén az 1 literes, a többi községben pedig a napi félliteres emelkedést már elérték. Tehát az állatgondozók, a szövetkezeti tagok lelkiismeretes munkájának köszönhető, hogy míg **márciusban Michal na Ostroven csak 29 276 liter tejet adtak be a közellátásnak, addig áprilisban már 36 602 liter tej volt a beadásuk.** A többi szövetkezetben is hasonló az emelkedés.

Bízunk abban, hogy továbbra is ilyen szépen javulnak majd a munkaeredmények és a járás szövetkezeti dolgozói mind lelkiismeretesebb, odaadóbb munkája még jobban megszilárdítja nagyüzemi mezőgazdaságunkat.

Erdélyi Zsuzsa

GYUMÖLCSÖZŐ SZORGALOM

Rucz Berta elvtársnő, a galántai baromfiüzem szocialista munkabrigád címért versenyző kollektívájának vezetője fáradságot nem kímélve dolgozik a keltetőben. Ezenkívül nemcsak vezeti, hanem gondos anya módjára irányítja is munkatársait, Nagy, Ferenczi, Valenská, Fortuniková, Moťovská elvtársnőket, hogy minél jobb eredményeket érjenek el.

Szorgalmuk máris szépen gyümölcsözött, 82,7 százalékot értek el a keltetésnél, ami ebben az évben több mint hatezer koronás megtakarítást jelent. Ha így dolgoznak tovább, bizonyára kiérdemlik a szocialista munkabrigád büszke címét.

Vadovics József, Galanta

SZORGALMAS ASSZONYOK

– Asszonyaink igen szorgalmasak, lelkesen dolgoznak – mondja Berta elvtárs, a csomai EFSZ elnöke. – Nekik köszönhetjük, hogy a tavaszi munkákat agrotechnikai határidőn belül végeztük el.

A csomai asszonyokra bizony ebben az évben nagy feladatok hárulnak, hiszen a szövetkezet 100 hektár kapásnövényt, 4 hektár dohányt, és három hektár zöldségfélét termeszt. Ezeknek a gondozása mind rájuk vár.

Hogy munkájukban helytállnak, az is bizonyítja, hogy a tavasszal, amikor az EFSZ nem rendelkezett elegendő vetőburgonyával, a nőbizottság tagjai 70 mázsa burgonyát gyűjtöttek össze a szövetkezet számára.

Agócs Vilmos

KULT MINOR

A hanoi találkozó

A vietnami nők kongresszusának elnöknője, Nguyen Hu Thap elvtársnő

A vietnami nők III. kongresszusán, ahol a csehszlovákiai asszonyokat képviseltem, sok dolgozó nővel találkoztam. Ez a találkozó azoknak az asszonyoknak a virágcsokra volt, akik munkájukkal a legnagyobb érdemeket szerezték hazájuk építésében. A legkülönbözőbb foglalkozási ágakból, nemzetiségekből tevődtek össze és vallásuk is különböző volt. A hegyvidékek és őserdők nemzetiségi kisebbségeinek asszonyai festői népviseletben jöttek a kongresszusra. Ezen népviseletek színgazdagsága és fejdísze teljesen különbözik az egyszerű népviselettől, amelyet túlnyomó részben a Vörös tenger torkolatának alföldjén viselnek a nők. Jogos büszkeséggel beszéltek munkájukról és gyermekeikről. Vietnamban a gyermek a család legnagyobb kincse és minél több van, annál boldogabb a család. Így a legelső kérdés, amelyet minden vietnami asszony feltesz: „Hány gyermeke van?", s ugyanakkor megkérdi, hogy van az édesanyja vagy apja, mivel az öregek iránti tisztelet itt óriási.

A kongresszus sok küldöttjének mellét kitüntetés díszítette: a felszabadítási harcokban való részvételért, amelyek hét évvel ezelőtt a dicső Dien Bien Phu-i harcnál érték el a tetőfokot, amikor a vietnami népi hadsereg mindenkorra végzett a francia gyarmatosítással. Más kitüntetés azt jelentette, hogy az az asszony a „Vörös zászló" büszke címét viseli, vagy a „Rózsa", amely azt mutatja, hogy kitűnő munkamódszerrel dolgozott, vagy szocialista munkabrigádot vezet, vagy egy szocialista munkaverseny kezdeményezője. Nagyon tetszett nekünk a virágok királyáról elnevezett költői cím, amelyet azok a vietnami nők kapnak, akik a munkában királynői magaslatra emelkednek.

Megkérdeztük, hogy mit csinálnak a gyermekekkel, ha dolgoznak és ezenkívül még esti továbbképző tanfolyamokon tanulnak, kultúréletet élnek és tornásznak. Mosolyogva válaszolták, hogy hiszen a gyermekeket bölcsődékben, óvodákban gondozzák, azonban mindjárt hozzátették, hogy ezekből az intézményekből még nincs elegendő, mert a hazájuk felszabadítása után eltelt 7 év munkájával még nem lehetett mindent felépíteni. Hisz a háború annyi kárt okozott és annyi sebet ejtett hazájukon.

HO BÁCSINÁL

Ho Si Minh elnök elvtárs a külföldi küldötteket egy barátságos beszélgetésre hívta meg rezidenciájába. Már reggel 7 órakor ott voltunk. A vendégeket korán reggel fogadni — vietnami szokás, mert akkor még hűvös van. Nyáron 11 órakor minden munka megáll, a hőség elviselhetetlen és este kezdődik újra, amikor a nap lenyugszik. Egy csésze látusztea mellett szépen elbeszélgettünk.

„Mondják meg a mi asszonyainknak, hogy mi tetszett maguknak nálunk, de főleg azt, ami nem tetszett a kongresszuson és beszéljenek arról, amit láttak, szólított fel bennünket az elnök elvtárs, akit az egész nép bizalmasan és kedvesen „Ho bácsinak" nevez az ő végtelen jóságáért, aki egész életében népe javáért dolgozik. „Azonban nem szabad dicsérniök" — folytatta —, hanem ellenkezőleg, sokat kritizáljanak. Hiszen nálunk a női mozgalomban még sok minden nem megy jól. Én ezt jól látom, minden problémájukat ismerem. Nem hiába voltam felelős valamikor — amikor az illegalitásban dolgoztam — a pártban levő nők munkájáért. Az Internacionálé V. kongresszusán képviseltem a nőket.

Akkor találkoztam Nagyezsda Krupszkaja elvtársnővel és több női forradalmárral. Egész életre szóló tanulság volt számomra, hogy milyen fontos a nők között végzett tömegpolitikai munka. Hogyan kell mozgósítani a nőket forradalmi tevékenységre a férfiak oldalán. Azonban azt is tapasztaltam, hogy sokkal nehezebb mozgosítani a nőket, mint a férfiakat, mert a nőket sok minden akadályozza, hisz hosszú évszazadokon át a legteljesebb elnyomás alatt, jog nélkül, tudatlanságban éltek. Ez hatványozottan vonatkozik a vietnami nőkre, akik még nemrégen a hűbéri szokások és csökevények foglyai voltak. Illegális munkám idején Kínában egy pártsejt titkára voltam, amelyben nők és férfiak voltak. Ott is alkalmam volt megismerni, hogy milyen tehetség lakozik a nőkben és mire képesek a nők, mivel két helyettesem asszony volt. Amikor később visszatértem hazámba, az általános politikai munkának szenteltem magam. Ez azonban nem jelenti azt, hogy leértékelem a női mozgalom munkáját. Ellenkezőleg! Tudom, hogy milyen nagy szükség van erre. Adják át asszonyainknak tapasztalataikat, adják át nőtársaiknak szívélyes üdvözletemet és hazájuk minden gyermekének sok csókot küldök — fejezte be az elnök elvtárs.

Amikor a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség és a francia nők képviselője arról beszélt, hogy a nőknek szakadatlanul kell harcolniok jogaikért azoknál a férfiaknál, akik nem értékelik a nők munkáját, Ho Si Minh elvtárs félbeszakította őt. — „Örülök, hogy nálam egy asszonynak sem kellett harcolnia és én nézeteimmel senkit sem gyötörtem". Azután beszélt arról, hogy 40 évvel ezelőtt hogyan dolgozott Csou En-laj elvtárssal és annak feleségével, Teng Sing-tsac elvtársnővel, aki szintén küldött volt a vietnami nők kongresszusán. Visszaemlékezett a közös munkára Ho Si Minh elvtárssal és mi figyelmesen hallgattuk a két régi forradalmár beszélgetését, akiknek egész életét beragyogja a népük szabadságáért folytatott harc. Végül is Teng Sing-tsac elvtársnő az elnök elvtárssal kiittak egy csésze látuszteát.

Mindnyájunknak lehetősége volt az elnök elvtársnak és Pham Van Dong miniszterelnöknek beszámolni Vietnamban szerzett benyomásainkról, a vietnami nők kitűnően szervezett kongresszusáról és arról, hogyan dolgoznak a mi asszonyaink hazánk építésén. Csak dicsérni tudtuk a kongresszust, mert valóban nagyszerűen volt előkészítve. Azonban ez Ho Si Minh elvtársnak nem tetszett. Korholt bennünket, amiért nem akarunk kritizálni. „Egy kritikai szó sem hangzott még el. Végül is érthető. A mi asszonyaink csak a legjobbat mutatták. Ha én valahová elmegyek, hogy megismerjem a helyzetet, váratlanul jövök. Ilyenkor mindig van okom kritizálni. Maguk nem kritizáltak. Ez azt jelenti, hogy még sokat nem láttak nálunk. Nálunk még sok a fogyatékosság".

A fiatal Vietnami Köztársaságban bizonyára sok a probléma, de a munkában elért eredmények és az a lelkesedés, amellyel a nép minden problémát megold, az ő lelkiismeretességük, végtelen önfeláldozásuk biztosítéka annak, hogy hamarosan eljutnak céljukhoz — a szocializmushoz.

ZDENKA ZIMOVÁ, a VLASTA folyóirat főszerkesztője

3 vietnami asszony, akik nemzetiségi kisebbséghez tartoznak

A küldöttek egy vietnami óvodát látogatnak

KULT MINOR

DEZSÉRY LÁSZLÓ:

Közlemény

Egy fiatalasszony azt kérte, hogy panaszos levelére a Közlemények rovatban válaszoljak. Meg is indokolta: a férje ezt a rovatot nem szokta olvasni. Ez a levelezésünk tehát a férje háta mögött folyik. Mennyi ócska játékot őrizgetünk még a polcainkon! A választ, persze, egyenesen a férje szemébe kellene mondanom. De hogy megtartsuk a játékszabályokat, engedélyt kérek arra, hogy „bővítsük" ezt a rovatot.

Az eddigiekből már gondolható, hogy házassági panasz van előttünk. A probléma újszerű. A régi „szerkesztői üzenetek" kiagyalói sohasem találták volna ki.

Vannak fiatalok, akiknek az életünk, az ifjúság mai élete csupán az „ígéret földjének" tűnhetik, ahová ők maguk már nem mehetnek be. Ezt a fiatalasszonyt a férje húzza vissza. Van, akit a szülei, van, akit a tétovasága, van, akit ismét más. Leányokat, asszonyokat például általában az a bizonytalanság, hogy mit ér nekik a női egyenjogúság.

Ha van, aki kételkednék benne, hogy a régi és az új nálunk nemcsak az élet főbenjáró dolgaiban, hanem az élet zegzugaiban is egyetemes harcban áll egymással – az figyeljen a harcnak erre a részletére. Meglátja azt is, hogy az élet sokkal szövevényesebb, semhogy a régit és az újat mindig a maga megszokott, tipikus helyén kereshetnénk. Itt például a férfiúban találjuk a régit, az asszonyban az újat. Az asszony azonban ennek ellenére is kétségbeejtő félelemmel függ a férjétől.

Rossz házasság manapság is akad, a legfiatalabbak között is akad elég. Ezeknek a házasságoknak a bontogató okát azonban sokszor nem abban keressük, amiben az van. Az okokat „politikusabban" kellene keresnünk.

A házasságnak a házastársak gondolkodásbeli, életfelfogásbeli harmóniája éppen olyan alapvető feltétele, mint a testi vagy a „lelki" harmónia. Ha úgy tetszik: éppoly fontos az egyetértés, mint a vágy és a rokonszenv. A mi korunkban, amikor a társadalmi gazdasági forradalom világnézeti forradalommal is együtt jár, mindez együtt politikai forradalom formái között folyik, egyáltalán nem árt, ha a házasságot is bevonjuk a politikailag is vizsgált társadalmi jelenségek körébe. Ne mondja senki, hogy ezzel valami idegen szempontot erőszakolunk a házasság modern problémái közé. Lehet, hogy nem így volt, máshol nem így van, de most nálunk igaz, hogy a házastársak politikai egyetértése nem is keveset számít boldogságuk kalkulációjában.

Ez a fiatalasszony minden csalódását, szenvedését ebbe a következtetésbe foglalja: „Ha tudtam volna, hogy ő ilyen rendszerellenes, dehogy mentem volna hozzá feleségül." Eső után köpenyeget nem akarok ajánlani. De azt a tanulságot nem szalaszthatjuk el: az életünk napról napra meggyőzőbben bizonyítja, hogy azok a házasságok sikerülnek, amelyeket azzal alapoztak meg, hogy a szerelem és a boldogságkeresés önkéntelen mozzanatai mellett figyelmet fordítottak gondolkodásuk harmóniájára is. Mert ez a fiatalasszony is hiába mondja, sajnos, hogy ő nem tudta a férjéről, menynyire „rendszerellenes". – Sokkal inkább valószínű, hogy tudta ezt, de éppen úgy, mint sok más, „ügyet sem vetett erre". A megszokottabb szempontok ugyanis untig elégségesnek látszottak ahhoz, hogy ezt a házasságot bátran megkösse. Ma már a válásra gondol és – nyomatékosan mondom – ez nem véletlen. A válás gondolatát mégis elhessegeti magától és engem is figyelmeztet: úgy adjak tanácsot, hogy „az elválást ne is említsem". Nem is említem. Annál kevésbé, mert tiszteletre méltó ebben az asszonyban, ahogyan ragaszkodik házasságához, s hogy életének problémáit házasságát védve és megerősítve akarja megoldani. Tehát neki a házasságban kell végigharcolnia a harcot, amit nem keresett, de amit elkerülhetett volna.

Mit panaszol ez a fiatalasszony? Azt panaszolja tán, hogy a férje politikai vitatkozásokkal hozza saját magát és családját kellemetlen helyzetekbe? Vagy azt, hogy valamiféle politikai szervezkedéssel veszélyezteti magát? Nem. A panaszai nem ilyenek. De hiszen éppen ezért olyan tanulságos mindaz, amit leír. Panaszaiban voltaképpen azt fejti ki, hogy férje politikai elmaradottsága, ostoba konzervativizmusa, szembenállása intézményeinkkel – a család jólétét, gyarapodását, felemelkedését akadályozza. Korántsem úgy, hogy politikai nézetei miatt valaki is támadná vagy nyomná a férjét, s rajta keresztül a családját. Nem, előttük nyitva áll az út az érvényesülés felé. Férje „rendszerellenessége" abban érvényesül, hogy megakasztja őt is az úton, amelyen pedig – ebben a rendszerben (!) – távlatok nyíltak előtte.

Fiatalasszonyunk panaszolja: „Szeretnék továbbtanulni." „Fiatal vagyok még, huszonegy éves és szeretnék szakmát tanulni, hogy gyermekeim kövessenek és a szocializmus útján haladjunk." „Esténként elgondolkodom, miért nem járhatok színházba, miért nem lehetek szakszervezeti bizalmi, miért nem lehetek KISZ-tag, együtt járva a fiatalokkal? Szeretnék tanulni és a közösséggel élni." „Sajnos, férjem mindebben megakadályoz." Ez a fiatalasszony megkapóan látja együtt az együvétartozókat. Szocializmus útján járni és tanulni – szakmát szerezni. Tanulni, hogy kövessék a gyermekei. Benne élni a szervezett fiatalok közösségében, társadalmi megbízatásokat vállalni és így haladni a szocializmus útján. Komolyan veszi, hogy a kultúra is, a szórakozás is nyitva áll előtte. De mindezek az ő számára nem közelebbiek, mint az elérhetetlen. Számára a szocializmus nem egyéb, mint jól megértett tendencia, amely az ő életének vágyaival egybecseng. De amikor kinyújtaná kezét a szocializmus áldásai felé, a férje olyan durván üt a kezére, hogy fájdalmában el kell kapnia. Felesége ne tanuljon, amikor nem tanul ő sem. Ne kerüljön irodára, mert „annak ára van", ne keressen társadalmi közösséget, mert annak „nincs értelme". Az asszony férje rendszerellenességében találja mindennek okát: „Ő gyűlöl mindent, mindenkit, aki a szocializmushoz tartozik. Ócsárolja az eszméinket és ócsárolja az eredményeinket is. Ez közöttünk a tulajdonképpeni vita. „Próbáltam rábeszélni, hogy lássa be – mi jómódban élünk." És leírja, hogy két kisfiúkat szépen tartják, gondtalanul élnek. Férjének semmi sem elég, de semmit sem akar tanulni. Erről az egyetlen asszonyi mondatról kötetnyi lélektani tanulmányt írhatnánk: „Megpróbáltam rábeszélni, lássa be, hogy jómódban élünk." Férje durvasággal válaszol neki.

Mit tehet tehát ilyen helyzetben egy rendszerünkben bízó, törekvő, a saját lehetőségeit jól látó fiatalasszony, amikor minden megmozdulásában letorkolják. Tanácsot kér „tapasztaltabb elvtársaktól". Mert az biztos, hogy férje hibás magatartása kárt okoz a családjának, s végre is, ez nem határozhatja meg az egész jövőjüket!...

Oda kell visszatérnem, hogy okosabb már a párunk megválasztásánál keresni az elvtársi szolidaritást is. De erről az a fiatalasszony már elkésett. Más formában mégiscsak izgasson minket a kérdés: miért tartja „hegyi beszédnek" az ifjúság egy része azt a helyes intést, hogy ne kössön elhamarkodott házasságot? Ami itt a politikai egyetértés problémáját illeti, csak egy mozzanatra szeretnék utalni. Gyakori a nevelésnek az a fogyatékossága, hogy nem köti össze a politikai nevelést az élettel, az életre nevelést a politikai felvilágosítással. A politika egyes fiatalok szemlélete szerint összefüggéstelen és elvont függeléke csak életünknek. Ilyen példákon lehetne megmutatni, hogy mennyire nem az. Politikai nézeteink valósággal eligazítanak az életben! Kezünkbe adják személyes előrehaladásunk kulcsát. Politikai tévedések és helyesen irányított személyes élet egy emberben sem férnek össze. A házasságokban pedig a politikai nézeteltérések alkalmasak arra, hogy megmérgezzék egész életünket.

Az asszony tehát tanácsot kér – mit kezdjen elakadt életével? Milyen választ adhatunk neki?

Az első válasz kézenfekvő lenne: férje goromba, basáskodó. Ha vele akar maradni, tűrjön. Így is megvannak valahogy. Mondjon le vágyairól és engedelmeskedjék férjének.

Ostobaságnak és tarthatatlanságnak tartom ezt a választ, mégis ideírom, hogy más is érezze, aki nyomtatásban olvassa, menynyire ostoba és tarthatatlan ez. Ha azonban ez nem helyes válasz, akkor határoznunk kell az ellenkezője mellett. Nyilvánvaló a konkrét példából, hogy a férfi helytelen politikai nézeteiből a családi életben ósdi, rabszolgatartó gyakorlat következik. A reakciónak is megvan a maga „logikája" és megvannak a törvényszerűségei. Ha ez az asszony megadja magát a rabszolgaságnak – akkor behódolt a helytelen politikai nézeteknek is. Ezeknek a politikai nézeteknek csak úgy szegülhet ellen, ha ellenszegül rabságának. Érzem minden veszélyét és izgalmát annak, amit tanácsolok, de más megoldás nincs – mint a felsza-

KULT MINOR

badulás. Cselekedjék helyes belátása szerint szabadon!

Nem felejtem az asszonyka kikötését: „Az elválásról szó se essék, azt ne is említse." Mégis, cselekedjék helyes belátása szerint szabadon. Házasságán belül valósítsa meg szabadságát. Tanuljon szakmát. Menjen a KISZ-be. Nevelje gyermekeit „úgy, ahogy kell", a szocializmusért. Joga van mindezt a férje ellenére is tenni. Ha megteszi, segít a régi és az új harcában az újnak. Ha nem teszi, tovább segíti a régit. Mert a régi pontosan azt jelenti a házasság nyelvén is, a társadalmi fejlődés nyelvén is: tűrni, félni. A házasság ma már nem lehet rabszolgaság. Mit érnek meggyőződéseink, ha otthon sem tudjuk, vagy éppen csak otthon nem tudjuk őket érvényesíteni? Meggyőződésében nem kell meghátrálnia, nem kell titkolóznia sem. Szabadsága éppen akkora, amekkora igazsága. Igazsága pedig teljes!

Mi ez hát? Bomlasztás? Ennek a házasságnak veszélyeztetése lázító gondolatokkal, amelyeket az egyik fél fülébe ültetünk?

Azt mondtuk, hogy a békés tűrés taktikája ebben a házasságban ostoba és tarthatatlan. Nem kell-e most pedig a felszabadulás taktikájára azt mondanunk, hogy az veszélyes és hatásában kiszámíthatatlan? Nem kell. Ennek a házasságnak éppen az a nyitja, hogy a férfi is találkozzék az igazsággal. De hogyan nézzen szembe vele, ha a felesége félelemből, bármi okból eltitkolja előtte? Hát tenni kell az igazságot, bármily nehéz és bármilyen „veszélyes" az. Ha az asszony beáll a májusi felvonulásba, férjének még nehezebbé válik majd szembe jönni a menettel. Ezt a harcot meg lehet nyerni, és megnyerni csak bátorsággal lehet...

Átvéve a Népszabadságból

KURT TUCHOLSKY:

Anyai kéz

Kenyeret vagdaltál nekünk,
kávét is főztél, hadd együnk;
a hab edényeidre száradt –
törölted, s láttuk, tűt keres
kezed a polcon; hogy színes
rongyokból megvarrd a ruhánkat.

Tej suttyant a fedő alól,
bonbont rágtunk, mit valahol
rikkancs-útjaidon szereztél –
megnézted, hány ingünk szakadt,
s gyűjtötted a krumplihajat,
ott kunkorgott szurtos kezednél.

Olykor futkostunk szanaszét:
a civódást, macskazenét
nyugtattad néhány nyaklevessel.
Így neveltél – mint gomba, nőtt –
nyolc vaskos, kis emberevőt.
(Kettőjük rég a temetők
sír-utcái mélyén veszett el.)

Lángot tűrt hajdan és jeget,
most csupa kék-folt a kezed;
halál békíti már maholnap.
Itt szorongunk ágyad körül,
cirógatunk idétlenül
s arcunkra nagy könnyek tolulnak.

Kalász Márton fordítása

19 évvel ezelőtt, 1942. június 10-én pusztították el Lidice lakosságát a német fasiszták.

KOVÁCS FERENC:

Egy lidicei gyermek fejfája

Karcsú vörös rózsák nőnek a szívemen:
épp ilyen karcsú lett volna a derekam.
Benzin folyt végig szőke fejemen.

Adjátok vissza a játékaimat!

Alattam az anyám, keresztben mellemen
szép szemű, telt keblű nővérem hasal.
Ők géppuskától haltak.
Boldogok mindketten.
Én élve égtem, mint a száraz szénakazal.

KULT MINOR

Drága Hruscsov elvtárs, izleld meg saját termésű kenyerünket

A két államfő melegen üdvözli egymást ▶

Viszontlátásra, drága Hruscsov elvtárs!

Tiéd a sz
HRUSCSO

Már hatodik éve, hogy este elment valahová. Nemis csoda, hiszen egymás után három gyerek... s nem lehet őket egyedül hagyni. Ma estére azonban megkérte a szomszédék nagymamáját, nézzen az alvó gyerekekre, mert ő lemegy. A nagymama csodálkozva nézett rá, de semmit sem kérdezett. A férj este tízig dolgozik, de hát a munkából ő is egyenesen az állomásra megy. Gondosan öltözött. A fehér gallér szinte világított a sötét ballonkabátból. Kicsit izgatottan lépett ki a kapun.

Szabóné alig harminc éves s kicsit el van vágva a világtól, hiszen három kicsi gyermek nevelése eléggé lefoglalja. Ha másra nincs is ideje, de a televízióban mindig megnézi a nemzetközi eseményeket és ösztönösen megdobban a szive, amikor a háborúról esik szó. Most már ő is jól tudja, hogy drága kicsinyei nem alhatnának ilyen nyugodtan, ha nem a Szovjetunió állna a békéért folyó harc élén. Az ENSZ gyüléseket is ilyen szívszorongva figyelte. Ekkor szerette meg úgy a szovjet nép képviselőjét, Hruscsov elvtársat. Milyen tűzzel, milyen lelkesedéssel beszélt s mennyi erő, öntudat sugárzott belőle.

S most idejön Bratislavába, hogy innen Bécsbe utazva a Kennedyvel való találkozáson a béke útját egyengesse. Kell, hogy most ő is ott legyen és üdvözölje, mikor megérkezik. Talán még sohasem volt ilyen államfő, aki így az anyák nyelvén beszélt volna, mint Hruscsov elvtárs.

Milyen hatalmas erőt képvisel a Szovjetunió a baráti államokkal együtt és sohasem fenyegetődzik fegyverrel, hanem tiltóan emeli fel kezét a háborús előkészületek ellen. Hiszen tudjuk, hogy a háborúban soha sincs nyertes, mert mindkét fél sok-sok emberéletet veszít.

Ilyen gondolatok között lépett ki Szabóné az utcára s egy kicsit elgyönyörködött a neonfényekben, hiszen olyan régen nem látta este a várost...

A villamosok zsúfoltan robognak a város szíve felé. Elindul gyalog, hiszen nemsokára leállnak a villamosok s még elkésik. Az utcán csoportokban mennek az em-

KULT MINOR

zívünk, V elvtárs

berek. Előtte egy család megy, apa, anya és két gyerek. A gyerekek kezében virágcsokor.

— Ugye, anyu — szól a kislány — Hruscsov elvtárs a gyermeknapra jött hozzánk.

— Igen, — válaszolt az anya. Az ő jövetele a legszebb gyermeknapi ajándék. Ezért jöhettetek le ilyen későn az utcára.

— De jó lenne, ha Gagarin őrnagy is jönne — mondja a kisfiú.

Míg a gyerekek így ábrándoznak, a szülők keze egymásba fonódik s csendben suttogják egymás fülébe:

— Milyen igényesek ezek a mi utódaink.

Szabóné az állomásra érve olyan helyet választott, ahol a nagy tömeg ellenére is jól fog látni majd.

Mikor megpillantotta az állomásépület kapujában Hruscsov elvtársat Novotný és Široký elvtársakkal, egészen meghatódott. Milyen kedves, milyen egyszerű ember. És a felesége is. Olyanok, mint százezer más szovjet ember. Hozzánk olyan közelállók. S lám csak, Novotný és Hruscsov elvtárs is a békéről és a barátságról beszél. Ó, hogyan tudják, mi mindnyájunk célja, mennyire a szívünkből beszélnek. Szorongva figyel, egy mondatot sem akar elszalasztani.

x x x

Az utcán virágot vivő pionírok, a nap is mintha másképpen sütne. Mindenki figyel, mindenki arra törekszik, hogy közelebb jusson az állomáshoz, hiszen most búcsúzik drága vendégünk. Itt van Szabóné is. Három csemetéjét hófehér ruhába öltöztette, kezükben piros rózsa. Körülöttük sok-sok mama gyermekével.

Itt van már! . . . jön már!...

Milyen melegen búcsúzik. Integessetek kicsinyeim, dobjátok oda a virágot. Látjátok, ezek a bácsik azok, akik mindig a ti javatokat akarják.

Integessetek, itt a kendő!

Jó utat, szerencsés tárgyalást, drága Hruscsov elvtárs!

L. E.

Amerre járt, mindenütt szívből jövő bizalom és szeretet övezte

Foto: ČTK

Gondolatunk külföldön is mindig Veled van. (Hruscsov elvtárs Bécsben)

KULT MINOR

Brigádra indul a brigád

LEHET, CSAK AKARNI KELL!

Tanulni? Tudom, rám férne, de őszintén szólva örülök, ha munka után hazatérve, lepihenhetek – sorolta fel az ellenérveket egy elvtárs, aki a szocialista munkabrigád cím elnyeréséért versenyző kollektíva tagja. – A lakásunk kicsi, a gyermekek zajosak, a feleségem beszélgetni akar velem ... egyszerűen lehetetlenség tanulni.

Felesége, aki ugyancsak ledolgozza a nyolc órát az üzemben, utána pedig a főzőkanál és seprű várja otthon – elnevette magát.

– Ó, én még időt is találnék a tanulásra, csakhogy nekem már nem fog a fejem.

Férje komolyan bólintott. Tehát nem lehet tanulni, pedig kellene – volt végleges döntésük.

Sajnáltam mindkettőjüket. Főleg az asszonyt. Fiatal, előtte a jövő, a jobb munkabeosztás, nagyobb kereset... De nem találja meg a kiutat. Pedig fel lehet lelni. Úgy, mint az a házaspár, amelyről most szólni akarok.

• • •

A feleség: Gugová Rozália, a trenčíni V. Široký Ruházati Üzem egyik szocialista munkabrigádjának vezetője. A férj: ugyanazon üzem géposztályának technológusa.

Két ember, akik közösen megtalálták a szakképzettség növelésének útját. Gug elvtársnő tavaly végezte a kétéves ipariskolát, férje ez évben érettségizik a Nové Mesto n/Váhom-i gépipari iskolában.

Szinte hallom a megjegyzéseket: Jó, de bizonyára nincs egyébre gondjuk. Hát van. A gyermekekre, háztartásra, funkciókra. Gug elvtársnő például a Nyugatszolvákiai KNB képviselője. Munka és gond tehát számunkra is akad elég, csakhogy tudták, hogy a kényelmet néhány évre félre kell tenni, ha el akarják érni, amit közösen tervbe vettek. Nem vitás, kinek van több ideje. Kölcsönösen segítik egymást.

Amikor Gug elvtársnőt megkérdeztem, mit jelent szerinte szocialista módon élni, rövid, egyszerű választ adott: – Azt hiszem, elsősorban egyik embernek a másikhoz való jó akarata, embersége.

Ez az elv –, amely olyan sikeresen érvényesül házasságában – kapott létjogosultságot brigádjában is.

A brigád kollektív vállalásában az áll, hogy ez év végéig minden tagja megszerzi – az üzemi munkaiskolán – a munkájához szükséges szakképzettséget. Eddig a brigád tagjainak fele tette le sikerrel vizsgáit. A leányokkal nincs is fennakadás, könnyen időt szakítanak a tanulásra. Nehezebb a helyzet a családos anyákkal. Mešková elvtársnőnek például komoly problémát jelentett a tanulás. Férjével váltott műszakban dolgoznak és ugyanígy váltakoznak a gyermekek mellett is. Ki segíthetett volna más, mint a brigád, illetve annak tagja, Milka Tomašovičová. Három hónapig, amíg Mešková iskolába járt, hetenként kétszer ő vigyázott a gyermekekre. Szó nélkül, szerényen, ma sem akar nagyon beszélni erről. – Ugyan, kérem, kit érdekelne ilyen csekélység?

Az egymáshoz való jó viszony. Ennek érvényesülése sokszor többet jelent, mint egy hosszú kritika a gyűlésen. A brigád például elvállalta, hogy segít a sportpálya munkálataiban. Mizeráková elvtársnő vonakodott: – Házat építünk, otthon is rengeteg a munka!

A lányok nem szóltak semmit, hanem Mizerákovával haza indultak. Segíteni az építkezésen. Ez sírva fakadt: – Én nem akartam veletek brigádra menni és ti mind jöttök segíteni...

A brigád nem ismer egyéni problémát – a közösség problémájává válik, amint kitudódik. Blažejová elvtársnő édesapja például a Kostolná-Záriečie-i szövetkezet tagja. Egyik nap azzal jött be munkahelyére, hogy mentsék fel munkája alól, a szövetkezetnek szüksége van segéderőkre. Nem mentették fel, de az egész brigád eljárt a szövetkezetbe segíteni.

Úgy tűnne, a brigádnak ezen felül már semmire sem marad ideje. Pedig szórakozni is járnak, de tanulni is tudnak. Az üzemi munkaiskolában szép eredményeket érnek el. Az első kettő a brigádvezető példáját követve, beiratkozott a hároméves ipariskolába.

Kár, hogy az az elvtárs, „akinek igazán nincs ideje a tanulásra", nem kerülhet ebbe a brigádba. Tudom, hogy itt neki is akadna ideje és kedve a szakképzettsége növelésére. JURAJ ORAVEC

Váratlan, de szívélyes segítség Mizerákéknál

Mešková elvtársnő nyugodtan mehet iskolába. Az örökké vidám Milka Tomašovičová jól vigyáz a gyerekekre

Rozália Gugová elégedetten jegyzi be a brigád napi teljesítményét

Foto: Spáčil

KULT MINOR

V. G. BJELINSZKIJ

1811—1848

A népek történelmében és az emberek életében léteznek ún. határkövek, amelyek bizonyos fontos pontot, fordulatot jelentenek. Az irodalom fejlődésében hasonlóan vannak ilyen állomások. Ha a történelem határköveit események jelentik, az irodalomban ezt a történelmi viszonyokban születendő művek, azok alkotói és bírálói képviselik.

Visszarion Grigorjevics Bjelinszkij kétségtelenül az egyik legkimagaslóbb határkő az orosz irodalom hosszadalmas, nehéz fejlődési útján. Nem túlzás, ha az orosz realizmus eszmei apjának nevezzük Bjelinszkijt, a XIX század egyik legnagyszerűbb irodalmi kritikusát és demokratáját.

Mit jelentett Bjelinszkij az orosz irodalomnak? Személyében először lépett az orosz irodalom porondjára egy író, aki nem mint költő, regényíró, vagy drámaíró tűnt fel, hanem mint kora társadalmi, filozófiai és irodalmi eszméjének tolmácsolója. Az orosz művészi szó bírálója és értékelője, a művészi ízlés nevelője, a köz- és irodalmi vélemény szervezője – ezt képviselte Bjelinszkij.

Május 30-án ünnepeltük 150. születésnapját. Ez azt jelenti, hogy éppen 14½ éves volt, amikor Péterváron a cári ágyúk széjjellőtték a dekabristák demonstrációját, amelyet aztán a legvadabb reakció követett. Ezeket a szomorú eseményeket I. Miklós cár sugallmazta. Amikor ezek a sötét felhők borították Oroszország egét, Bjelinszkij saját szava szerint „csak az irodalomban volt haladás". Tehát az irodalom fejlődésének és társadalmi hatásának óriási jelentősége volt.

Ekkor került az irodalom élére V. G. Bjelinszkij, aki Turgenyev szavai szerint „rögtön felismerte a szépet és a csúfot, az igazat és a hamisat, aki határtalan bátorsággal hozta az igazságos ítéletet." Bjelinszkij másik kiváló tulajdonsága az volt, hogy tudta és érezte a sorrendet, hogy mit kell a legsürgősebben megoldani.

Bjelinszkij kritikai művei nem kizárólag irodalmi kritikák, hanem filozófiai művek, amelyeket szocialista eszmék hatottak át. Utolérhetetlen leleményességgel cselezte ki a cenzúrát és korának legdemokratikusabb gondolatait tudta kifejezésre hozni. Ennek tudható be, hogy az ország valamennyi gondolkodó ifjúja ismerte Bjelinszkij nevét és mohón olvasták cikkeit.

V. G. Bjelinszkij óriási hatással volt közvetlenül Gogol, Gercen, Nyekraszov, Turgenyev, Szaltyikov-Scsedrin munkásságára. Mint kritikus az irodalom realista és demokratikus tartalmát hirdette, az egyszerű ember életének, sorsának megvilágítását a valóság kohójában.

Bjelinszkij nagy hazafi volt, szerette Oroszországot és hitt szebb jövőjében. Hite és harcias gondolkodása Gogolhoz intézett levelében nyilvánul meg legerősebben. Nem hiába gyűlölte őt a reakció. Amikor 1848-ban halálos ágyán feküdt, csendőrök jöttek érte, hogy elhurcolják. A halál, amely legyengült tüdővészes szervezetét legyőzte, mentette meg őt a börtöntől.

T. I.

Emlék

Egy név hallatára összerezzentem.

— Péter, Péter, siess! — hangzott távolból a kiáltás. Az emlék mérhetetlen fájdalma hasított szívembe.

Az erdei sétány egyik padján ülve várakozással néztem az útra. Egy fiatal nő könnyed léptekkel közeledett. Csinosan szabott ruhája a nyári napsütésben virágos rétre emlékeztetett. Megállt, megfordult és újból Pétert kiáltott. Aztán kissé messzebb a fák közül előbukkant egy kisfiú. — Vidáman, ugrálva közeledett. Kezében néhány szál mezei virágot szorongatott, anyjának nyújtotta, majd egymást kézen fogva derűsen elhaladtak mellettem.

Péter — suttogtam. Keserves sóhaj szakadt keblemből, s az emlék metsző élességgel hatalmasodott el bennem. Azt a kisfiút is Péternek nevezték ...

Pétert a lágerben mindenki szerette. Kedves, szép szemű kisfiú volt. Részére túlon túl nagy lompos ruhájában, fülére csúszott ellenzős sapkájában az egykor oly híres gyermekszínészre, Jackie Cooganra emlékeztetett. A drótkerítés túlsó végében apjával a férflágerben sínylődött. Amikor csak tehette, átszökött anyjához, hogy legalább néhány percig megbújhasson az ölében. — Egy nap ijedten néztük — a gyerek sírva jött.

Apukát elvitték. Úgy könyörögtem, kértem, ne tegyék, de ellöktek, rám sem hederítettek.

Az anya elájult, alig bírtuk újra életre kelteni.

A kisfiú ezentúl mind ritkábban jött, az őr nem engedte. Végül egy nap, amikor mégis átszökött, keserves csalódás érte. Az anyját már nem találta, előző nap elhurcolták. — Péter árva lett, keserves könnyeket hullajtott anyjáért.

Majd bekövetkezett, amitől annyira féltünk.

Azon a héten éjszakai műszakban dolgoztunk. Éjfélkor, amikor behozták a nagy kondér korpalevest, közömbösséget színlelve odasúgták: — Figyeljetek, a lágerben valami történik. És valóban. Az éjszaka csendjébe belezúgott a teherautók jól ismert morája. — Csigalassúsággal teltek az órák, nehezen hajnalodott. Az izgalom fokozódott. Nemsokára megtudjuk, kit visznek. A még ott levő néhány gyereket, bennünket?

Odakint a szokott kép fogadott. A távolban már sorakoztak a nappali munkára. Körülnéztünk. A gyerekek — egy-egy falat maradék kenyérre számítva — néha a drótkerítésnél vártak ránk. Szokott helyük azonban üres volt. Pétert sehol sem láttam.

Sírás fojtogatott. Ó jaj, hát már ő is eltűnt? Kopott, lompos kabátkáját még aznap visszahozzák a „Kleiderkammer-be", mint apja és anyja ruháit, akiket a közeli rigai erdőben tarkón lőttek? Tudtam, hogy mindez lehetséges.

Siettem. Szerettem volna minél hamarább elbújni a szürke takaró alá, azt fejemre húzni, és sírni, sírni! Megsiratni Péterkét.

Végre fekhelyemhez értem. Gépiesen nyúltam a takaróm után. Félrehajtottam, majd újból ijedten leterítettem. Aprókat rezdült a takaró. Aki megbújt alatta, remegett a félelemtől. — Szegény kis Péter, hozzám menekült a gyilkosok elől.

Homlokomat kiverte a hideg verejték. Félve körülnéztem. Mit is tegyek? — Pillanatokon belül észreveszik, hogy nem feküdtem le, holott a többiek már alszanak.

Gondolkodásra nem maradt idő. Nagy robajjal bejött az őr.

Egy kölyköt keresek — ordította dühtől elvörösödött arccal. Valahol elbújt, de elcsípem, innen nem menekül.

Semmit sem tehettem. Péter boldogtalan gyermek. Némán kellett bevárnom a pillanatot, amikor a gyilkos elviszi mellőlem. Gonosz pillantás ért. Az őr félredobta a takarót. — A gyermek felkiáltott. A hatalmas férfikéz mohón kapott a préda után. Erős pofon csattant a sovány gyermekarcon.

A segélyt kereső riadt gyermek szemét többé sohasem feledhettem...

x x x

A nő és a gyermek az útkanyarulathoz érnek. Még egy pillanatra meglibben a virágos szoknya, majd eltűnnek. A boldog anya és a vidám kisfiú — Péter.

x x x

Az emlék bár idővel talán elsuhan, de nyoma kitörülhetetlen!

Strausz Margit

KULT MINOR

JOHANNA ÉS GÜNTER BRAUN

Egy férj vallomása

Félreértések elkerülése végett már bevezetésképpen szeretném leszögezni: nem szorultam arra, hogy a feleségem is dolgozzon. A gyerek már felnőtt, egy fillérünkbe sem kerül többé, a televízor és a hűtőszekrény nem is tudom mióta áll már a helyén, a magam részéről nem vagyok erős dohányos, alig iszom valamit, s mivel gépgyári mester vagyok, a keresetem tisztességesnek mondható. Hozzátehetném még azt is, hogy annak idején szerelemből nősültem. Mártát akkoriban egy áruházban ismertem meg, ahol elárusító volt, csinos jókedvű lány; csudamód belendultam utána.

Házasságunk mintaszerű is volt, de valahogy az évek folyamán, és különösen az utóbbi időben gyakran arra gondoltam, hogy valami nincs rendben kettőnk közt. Eszembe jutott az is, hogy az évekkel a lobogás is alábbhagy, és ezen bizony nem változtathatunk. De hogy minálunk ennyire alábbhagyjon?

Meg volt bennem a jó szándék, kerültem minden civakodást, esténként – egyszer korábban, másszor valamivel később – józan állapotban tértem haza, a táskámat felakasztottam a fogasra, mellé a kalapomat, majd betértem a fürdőszobába, hogy rendbehozzam magam. Egyszóval csupa nyugodt, megfontolt és nem kifogásolható tevékenység után benyitottam a konyhába, hogy barátságos képpel odaköszöntsek az asszonynak: „Jó estét!" Azonban meghitt beszélgetésről közöttünk szó sem lehetett.

– Most kell hazajönni? – támadt rám az asszony.

– Üzemi megbeszélésünk volt – magyaráztam a valóságnak megfelelően.

– Ilyen sokáig? – kérdezte gyanakodva.

– Igen – válaszoltam a legnyugodtabban, hiszen igazat mondtam. Fogta a tálcát és elém tette a vacsorámat.

– Ehetsz egyedül. A te üzemi dumád miatt én nem éhezhettem.

Hát ami igaz, az igaz, énmiattam ne éhezzen, gondoltam. De azért mégis kedvesebb lenne, ha legalább egy harapást együtt enne velem. Ránéztem, mond-e még valamit, de keserű ráncokba szorított ajkán láttam, hogy részéről befejeződött a beszélgetés. Bekapcsoltam a televiziót. Hála az égnek, hogy megvettük.

Örökké az ember azonban mégse bámulhatja a képernyőt, ittott kedve támad elbeszélgetnie az asszonnyal is. De hogyan fogjak hozzá, anélkül, hogy méregbe ne gurulna? Bevallom, azt se tudtam, mi érdekli. Beszéljek neki a munkámról? Azt bizony sohasem tettem, mert hát „fajront az fajront" volt a jelszavam. Egy este azonban mégis nekiduráltam magam: „Márta, csuda nagy a kiviteli kvótánk és a negyedév végéig teljesítenünk is kell."

Éppen valami poros láb nyomát igyekezett a szőnyegről eltüntetni, oda se hederített.

– Rossz az anyagszolgáltatásunk – folytattam, – meg is mondtam nekik az utolsó termelési értekezleten.

De ő csak kefélte a szőnyeget, ahogy láttam, még sokkal buzgóbban.

– Márta – kérleltem igazán békés hangon –, hallgass már ide!

SIMKÓ MARGIT:

Balog Mihályéknál nagy a sürgés-forgás. Hogyne lenne, hiszen ifjabb Balog Mihály egyetlen testvéröccsét várják Amerikából. Az amerikást, ahogy a családban nevezik. Harmincötben az alig pelyhedző állú legény megelégelte a sok éhezést, a szülők sírását, a munka után való sóvárgást és mivel nem volt vesztenivalója, nekivágott a világnak. Évekig nem hallottak róla semmit. Aztán egyszer levelet hozott a posta Amerikából. Ebben megírta, hogy sokat szenvedett, még többet nyomorgott, de most már van munkája, amerikai lányt vett el feleségül és küld majd hol csomagot, hol meg néhány dollárt. Hiszen szívében sose feledte kedves szüleit.

– Megismeri-e Mihály az öccsét, ha kiszáll abból a nagy repülőgépből? – hajtogatta könnyes szemmel az apjuk. – Huszonhat év nagy idő... hogy ezt szegény anyjuk meg nem élhette...

– Ne motozzon már, nagyapó – sürgeti a menye –, hozzon fel egy demizsont a háromesztendős borból, mert mindjárt itt lesznek. A sürgönyben úgy áll: A tizenegyórás autóbusszal érkezünk. Imruska, te meg nézz ki az útra!

Az öreg leballag a pincébe, Imrus meg, aki a nagy eseményre még pionírnyakkendőjét is felkötötte, kis idő múlva beszalad az utcáról:

– Itt az autóbusz, édesanyám, viszem a csokrot!

Nemcsak Balogék, de a szomszédok is kint nyüzsögnek az autóbusz körül, hiszen az öregebbek mind emlékeztek az Amerikába szakadt Pistára. Mihály száll ki előbb, aztán a vendég, egy nagy kofferrel a kezében. De vinni már nem ő viszi. Hárman is kikapják a kezéből és simogatják tekintetükkel az érkezőt, mintha csak az ő vendégük lenne.

– Megismersz-e, Pista?... Hát, hazajöttél, Pista?... Emlékszel-e rám, Pista? rázzák a kezét, veregetik a vállát nagy szeretettel.

Az „amerikás" kis ideig csak áll levett kalappal köztük és mint aki valamit keres, néz szülőfaluja felismerhetetlenségig megváltozott képére.

– Fiam... apám... – borul az öreg Balog rég nem látott fia karjába és hogy könnyei folyását titkolja, hangosan rákiált: – De megemberesedtél!

– Eljár az idő, édesapám, sok víz folyt le azóta a Mississippin.

– De itt nálunk a Dunán is – üti el tréfás komolysággal a szót Mihály. – Ez itt a feleségem, Erzsi...

– Én meg Imrus vagyok – nyújtotta a csokrot a vendég felé a gyerek.

– ...ez a nagy lány meg a kis Erzsi, Jancsi fiam nincs itthon, vizsgázik éppen a technikumban.

– Kerüljenek már beljebb – invitálja a vendéget a háziasszony –, bizonyára fáradt az úttól, Pista sógor. Lesz még idő ismerkedni, ne nehezteljenek – fordul a kíváncsi szomszédok felé. – Jöjjön, sógor, tisztálkodjon meg, addigra kész lesz az ebéd.

– Mihály – szól a vendég bátyjához, mikor kijön a fürdőszobából –, hogy lehet ez? Én mindig azt hittem, csak úgy büszkeségből írod, hogy új házad van, meg hogy megváltozott itt minden.

Mihály csak mosolyog.

– Hát büszkeségből írtam, hogy aki dolgozik, annak van. Feleségem meg lányom is munkába jár. Apánk meg éjjeliőr a téglagyárban. Nem kellene neki, de addig erősködött, hogy ő még bírja, míg ráhagyjuk. Ne érezze, hogy eltartjuk.

Ebéd után a vendég kinyitja a nagy koffert.

– Ezt a feleségem küldi kis Erzsinek – és előhúz egy rózsaszínű nylonkombinét.

– Köszönöm, Pista bácsi, de jól eltalálták, mire vásott a fogam. Kék színű már van, éppen rózsaszínűt akartam venni.

– Apámnak ezt az órát hoztam, de ne mondja, hogy már van órája, mert visszaviszem.

– No, éppen ilyen nincs, fiam – mosolyog hamiskásan az öreg –, mert amit az unokám hozott nekem születésnapomra, az kézre való óra.

A jó paprikáscsirke után még egy ideig koccintgatnak, aztán Mihály felállt:

– Gyere, öcsém, kiviszlek a földekre. Ma

KULT MINOR

Dühösen rám nézett. – Most már idehaza is a gyári hülyeségeidről kell mesélned? Ideje volna már, hogy velem is törődj egy kicsit!

Hát ez talált. Hallgattam. Már igazán nem tudom, hogyan hangolhatnám jobb kedvre?

Másnap vettem neki egy szép nagy doboz csokoládét, hadd lássa, hogy törődöm vele! Vettem hozzá rózsákat is, közéjük dugtam egy kártyát, miután ráírtam: „Az én kedves Mártámnak, örök hűséggel."

Márta a dobozt a vitrinbe rakta, aztán kutatva rámnézett. Mint egy detektívfelügyelő, gondoltam. Majd metsző hangon azt mondta: „Karácsony sincs, húsvét sem, születésnap se. Mit akarsz ezzel az ajándékkal? Leplezel valamit!"

– Hogy-hogy? – hebegtem zavaromban.

– Azt írod itt, hogy „örök hűséggel" – folytatta. – Miért hangsúlyozod annyira a hűségedet?

– Hát hiszen én nem hangsúlyozom – védekeztem.

– Úgy, szóval nem is hangsúlyozod, persze a hűség neked nem fontos...

– De drágám... – mondtam neki és nagyon összeszedtem magam, hogy el ne veszítsem a béketűrésemet –, mindent félremagyarázol!

Aki ismeri az asszonyi gondolkozást, az tudja, hogy jóindulatú, nyugodt hangon mondott szavak bennük gyakran éppen az ellenkező hatást váltják ki. Ez történt a feleségemmel is.

– Azt hiszed, nem tudom, mit takargatsz az üzemi gyűléseiddel? Már nem vagyok neked elég szép és fiatal, mi? Persze az elvtársnők az üzemben csinosabbak, azok jobban tetszenek neked!

Egy pillanatig forgott velem a világ. Becsületemre, bár én is vetek egy pillantást munka közben, ha véletlenül felém téved valamelyik jóállású lány, de az asszony mégiscsak a feleségem, akit elvettem és részemre ő a legszebb. Punktum. De amikor most ezeket mondta nekem, akaratlanul is élesebben szemügyre vettem. Megállapítottam, hogy konyhakötényét zsírfoltok tarkítják, lába a széttaposott filcpapucsban csámpásnak tűnik és az a valamikor olyan gyönyörű, illatozó haja most színtelen és fakó, mert gondozatlan. Arcát jól láttam – elégedetlen, keserű vonások éktelenítik el. Ez volna az a nő, aki akkor nekem, a kis segédmunkásnak, annyira el tudta csavarni a fejét? Hát mi hiányzik neki? Miért változott meg ennyire? Nem biztosítok neki nyugodt, gondtalan életet?

– Ahogy mondod! – Nem vagy Te már a régi! – vágtam oda elég hangosan.

Hiába no, az asszony nem ért meg engem, nem fogja fel, hogy mint mester milyen fontos munkát végzek. Olyannak éreztem őt otthon, mint egy házvezetőnőt, akit az ember megfizet, de különben semmi köze hozzá. Az üzemben is látták rajtam bizonyára, hogy valami emészt, mert egy szép napon, éppen brigádmegbeszélésre gyülekeztünk, az öreg Frici szaki, akivel már inaskorunk óta koptatjuk együtt a szerszámokat, odaszólt hozzám: „Palikám, úgy látszik beteg vagy."

Csak ráztam a fejem. „Beteg nem vagyok, legfeljebb a lelkem." Aztán szép sorjában elmeséltem az elvtársaknak, hogy az asszony már nem ért meg. Sohasem volt szokásomban a magánügyeimmel untatnom munkatársaimat, de most valahogy kiszakadt belőlem, el kellett mondanom az embereknek, hogy azelőtt nem nélkülöztem a feleségem együttérzését, bár az is igaz, hogy a munkafeladatok sem voltak olyan nehezek, mint ma és a felelősség sem volt akkora, most azonban a részletek ott motoszkálnak munka után is az ember fejében és a sziréna hangja sem képes onnan kiszorítani őket. Már azért is szüksége van az embernek odahaza valakire, akivel megosztja gondolatait és aki megérti. Az asszony pedig nem érti meg az összefüggéseket. S ezzel befejeztem.

– Mutasd meg neki őket! – kiáltotta Helmut, egyik a fiatalabbak közül; néhány hete nősült a kölyök.

– Hogy a fenébe? – kérdem dühösen.

– Hozd ide magaddal, hadd lássa saját szemével, hogyan dolgozunk.

– Úgy van, helyeseltek többen is – akkor majd téged is jobban megért.

Amikor hazaérkezve Márta komor képét láttam és a nyitott ablakok ellenére is megülte a mellem a lakás feszült hangulatának nyomasztó légköre, magamban azt gondoltam: így tovább nem élhetsz, tönkremégy, inkább a régi szokásokkal szakíts, mint hogy otthonodban ez a pokoli légkör uralkodjék. És reggel odaszóltam Mártának: „Vágj magadnak is egy pár szeletet, aztán vedd a kabátod. Velem jössz!"

A csodálkozástól tátva maradt a szája, mely most olyan puhának tűnt nekem, mint egy pici gyerekszáj. Kézen fogtam és lementünk a megállóhoz. Egész úton egy szót sem szólt, de este bizony be sem kapcsoltuk a televízort, pedig érdekes műsort jeleztek. Mert este csak úgy dűltek belőle a kérdések: „Micsoda masinát raktak össze azok az emberek ott?", meg: „Miért hever ott mindenfelé az a sok ócskavas?" „Nehéz azt a darut kezelni?"... Fel sem sorolhatom a sok kérdezősködést, pedig elhihetik, épp elég munkát adott nekem mindegyikre válaszolnom.

Utoljára meg azt mondta: „Gondoskodnod kéne róla, hogy tisztességesebb mosdóhelyiségeket kapjatok," amire én azt válaszoltam, hogy majd szóvá teszem a legközelebbi üzemi megbeszélésen.

Ennek már néhány hónapja. Jelenleg az asszony maga is dolgozik, darukezelő lett nálunk és e napokban beválasztották a nőbizottságba.

E pillanatban egyedül ülök odahaza, a vacsorát már elkészítettem, és ha Márta megérkezik, együtt eszünk majd. Kíváncsi vagyok, miről beszél ma este. Egyszer friss, jókedvű, másszor elmereng, néha szomorú is, de sohasem egykedvű vagy unott. Előre örülök már az arcának. Mindjárt itt is lesz.

Ahogy már említettem, nem vagyok rászorulva, hogy dolgoztassam a feleségem..., de miközben ezt megállapítom, az is világos előttem, hogy jót tesz neki is, nekem is.

Fordította: S. M.

A VENDÉG

szabadságot vettem a te tiszteletedre, másként kint lennék magam is.

A határban Mihály rámutat a zöldellő táblákra.

– Ez itt a mi földünk.

– Melyik a tiéd?

– Az egész – nevet Mihály –, közös. Ezek az új sertéshizlalók... ott tovább a magtárak... az a nagy kémény meg a téglagyáré. Ma már neked se kellene elmenned, öcsém. Van nekünk mindenünk, ami az ember boldogulásához szükséges.

István maga elé mered. Elnézi a lengő búzaföldeket, a jókedvűen dolgozó parasztokat és szeme megpihen a messziről integető smaragd zöld hegyeken. Szívéből e pillanatban szétfoszlott az a kép, amit annak idején magával vitt, amikor nekikeseredve otthagyta nyomorúságos szülőföldjét s ami erőt adott neki a megfeszített munkához. Itt erjed és lüktet minden, valami diadalmas életerő járja át a levegőt, az emberekből sugárzik a békés jólét... bátyja mint a szálfa... a sanyarúságban kiszikkadt apja fiatalabb, mint volt huszonhat év előtt...

Csak nagysokára töri meg a csendet.

– Van, látom, mindenetek van, talán magatok fel sem tudjátok mérni. Csak egy nincs nektek, amiből nekem ott kint annyi van, hogy több sem kell belőle.

Mihály felkapja a fejét:

– Ni csak, aztán mi légyen az, ki vele!

– Honvágyam, bátyám... honvágyam...

KULT MINOR

Kedves Jolán!

Rendkívül felháborított, milyen csúnyán bántál el egykori jó barátnőddel, Veronkával. Bármit mondsz mentségedül, nem használ, a tények beszélnek. Veronka íróasztalánál most Juci ül, mert a kislányt kitúrtátok a helyéből.

Miért tettétek ezt? Amikor Veronkának munkahelyén a könyvelésben némi nehézsége támadt, ketten Jucival összebújtatok és kifőztétek a tervet. Célotok Veronka eltávolítása volt. Ennek érdekében nem riadtatok vissza semmitől. Eltúloztátok Veronka hibáját, holott egy kis jóakarattal mindent rendbe lehetett volna hozni. Fűnek, fának meséltétek, hogy Veronka rossz munkaerő és alkalmatlan arra a helyre, amelyre kijelölték. Jucival osztályról osztályra jártatok és a szokott módon a kollegák fülébe súgtátok: – Csak magának mondom el, – hallotta? Veronka...

– Szegény Veronka védtelen volt, izgalma tetőzte a bajt. Ezután már rosszul ment a munka. Amikor a személyzeti osztály vezetője felelősségre vonta, összeroppant és sírva fakadt. Tudomásul vette, hogy más munkabeosztást kap, kisebb fizetéssel. Már elhagyta szobáját és Jucinak adta át a helyét. Azonban nagyon csodálom, hogy Juci belement ebbe. El sem tudom képzelni, hogyan tud dolgozni Veronka helyén. Mindketten tudjátok, hogy a csökkentett fizetés Veronkának nagy veszteséget jelent. Egyedül tartja el magát, míg Ti szüleitek támogatásával, gondtalanul éltek.

Az intrika nem szép dolog, de – sajnos – napjainkban nagyon gyakori. Legtöbbnyire az erősebb bántja a gyengét s amíg az igazság kiderül, sok fájdalom, csalódás az illettő osztályrésze.

Meglátjuk, meddig tart kettőtök barátsága. Lehet, egy nap megunjátok egymást, s akkor vajon melyik lesz az erősebb?

Nem volna okosabb, ha legalább Ti, munkatársak összetartanátok és az érvényesülést a jó munkával, nem pedig az egymás kikezdésével érnétek el? – Veronka még bebizonyítja igazát, s akkor ugyan hogyan néztek szemébe?

Ne vegyétek rossz néven, amiért nem voltam diszkrét. Szándékosan adom levelemet olyan postára, melyet – remélem – sokan olvasnak. – Azt hiszem, jól tettem.

Katalin

Keresztrejtvény

Vízszintes:

1. A függőleges 13. szám alatt elrejtett írói drámája. 9. Ebben a regényében „az élet urai"-nak világát mutatta meg (a nyíl irányában folytatva). 15. Folyadék? 17. E lap felelős szerkesztője. 18. Egy észak-amerikai indiántörzs tagja (az utolsó kockába kettős betű). 21. Kőhalom. 22. Szénlánc jelzésére is szolgáló előtag. 23. Kis Géza. 24. Folyó Közép-Ázsiában (1380 km). **25. Az író 1905-ben megjelent drámája** (a nyíl irányában folytatva). 26. Évezred. 27. Régi pénz. 28. A keleti népi bábjáték egyik jellegzetes formája (. . . – játék). 29. Vízzel munkálkodik. 31. A Kuril szigeteken még ma is élő ősnép. 33. Nevek eleje és vége! 34. Ottó és Eduard. 35. Sas Tibor. **36. Önéletrajzi trilógiájának első része** (a nyíl irányában folytatva). 39. A szovjet repülőgépek jelzése is lehet. 40. Vissza: szelíd állat. 42. Két magánhangzó. 43. Bosszús felkiáltás. 44. ZEA. **45. 1904-ben megjelent drámája.** 49. B. A. 50. Vajon tejtermék? **51. Életének utolsó szakaszában írott műve** (1932–34).

Függőleges:

1. Az író egyik legnagyobb művének fő figurája, az individualista értelmiségi ember típusa (a nyíl irányában folytatva). 2. Bika – németül (fon.). 3. Kutyanév. 4. Időjelző. 5. A költői alkotás jelképe. 6. Száj – angolul. 7. Re párja. 8. Irodalmi vázlat, tréfás karcolat. 9. A kötőtűbe kerül. 10. Szibériai folyó. 11. Kisasszony angolul, de magyar helyesírással. **12. A szocialista realizmus első nagy alkotása. 13. Ez alkotás világhírű szerzője, a szovjet irodalom első klasszikusa.** (1936. június 18-án halt meg kerek egynegyed évszázaddal ezelőtt). 14. Ablak – szlovákul. **16. Az író önéletrajza.** 19. Cseh férfi megszólítás. **20. Önfeláldozó, szabadságszerető regényhős** (a nyíl irányában folytatva). 27. Szilvát konzervál. 30. Vissza: orosz tagadás (fon.). 32. Férfinév. 36. Tréfás ötlet vagy bemondás (angolból). 37. Vissza: nyálkahártya. 38. Vendéglátó üzem hazai rövidítése. 41. Igen régi. 43. Ez – oroszul. 46. Az ezüst vegyjele. 47. Kínai név. 48. Körülbelül röv. 49. Bánat.

B. P.

Vége a tanévnek

A nagymama: Hála istennek! Nem kell több leckét csinálnom.

Keresztrejtvényünk megfejtését (a vízszintes 1., 9., 25., 36., 45., 51. és a függőleges 1., 12., 13., 16., 20. számú sorokat) 1961. június 28-ig kérjük beküldeni a rejtvényszelvénnyel együtt. Minden öt hibátlan megfejtésért könyvjutalmat küldünk.

A 11. szám helyes megfejtése:

A jelszó: **A világ gyermekeinek békéjéért és barátságáért!". Vízsz.: 19. Babák. 22. Anyai. 34.** Gyermekvédelem. **47.** Játék. **Függ.: 4.** Lány. **11.** Mesék. **18.** Kisfiú.

Könyvjutalmat nyertek:

Zbuško Nándor, Košice,
Tóth Nándorné, Šahy,
Beldová Jolana, Krásna n/l.
Lados Károlyné, Lučenec.

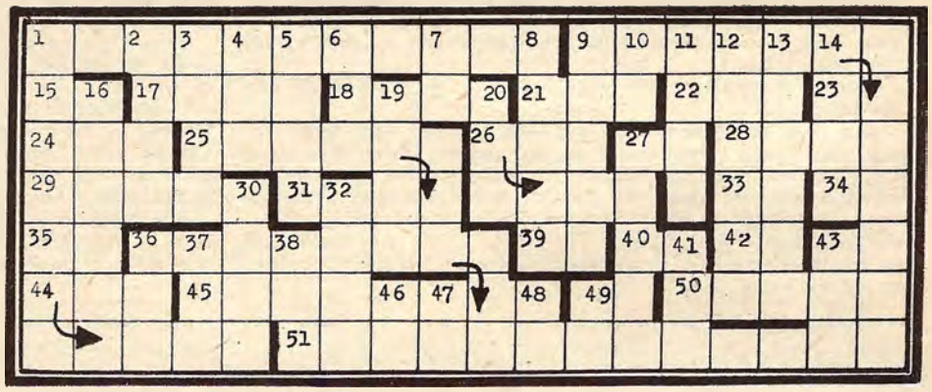

Miután a legegyszerűbb étel is jobban hat egy szépen terített asztalon, ismernünk kell a kulturált asztalterítés elveit. Bevezetésül mondjunk néhány szót az asztal elrendezéséről és a terítésről. A terítésnél mindig az ízlés és a célszerű egyszerűség a döntő tényező.

Az abrosz alá ajánlatos fehér filcet vagy egyéb puha anyagot tenni. Ezzel megakadályozzuk, hogy az asztal síma lapját a forró tálak megrongálják, egyben tompítjuk az evőeszközökkel és a tányérokkal való csörömpölést. Ha az abrosz nem tökéletesen tiszta, ne terítsük az asztalra. Az utóbbi időben szívesen használják a műanyag abroszokat, vagy az abroszt szilonból készült terítővel védik, ezt azonban csak családi

Az asztalterítés

KULT MINOR

Csíkos, pettyes

Nyári ruháink közül legszívesebben azokat viseljük, melyeket könnyen moshatunk, vasalhatunk, mert így mindig frissen, ízlésesen hatunk bennük. Az idei nyári olcsó mosóanyagok nagy választéka bő lehetőséget ad nyári ruhatárunk felfrissítésére. A csíkos és pettyes anyagok továbbra is divatosak és valóban csinosak, fiatalosak. Az alábbiakban néhány egyszerű, szép kis ruhamodellt közlünk, melyeknek szabásrajzát olvasóink a VKUS speciális szabásrajz üzleteiben megvásárolhatják. Utánvételes megrendeléseket a következő címre küldjék: Módní závody, n. p., závod VKUS, strihová služba, Praha I., Jindřišská 5.

201384 – I. sz. nagyság, hozzávaló 3,5 m 90 cm széles anyag
201378 – I. sz. nagyság, hozzávaló 3,5 m 90 cm széles anyag
201231 – II. sz. nagyság, hozzávaló 4,5 m 90 cm széles anyag
201355 – I. sz. nagyság, hozzávaló 4,1 m 90 cm széles anyag
201353 – I. sz. nagyság, hozzávaló 3,5 m 90 cm széles anyag
201383 – I. sz. nagyság, hozzávaló 4 m 90 cm széles anyag

---

körben használhatjuk. Az ebédhez és a vacsorához fehér, a tízóraihoz és az uzsonnához pasztellszínű abroszt terítünk. A szabadban való terítésre nagyon alkalmasak a színes abroszok.

Az abrosz olyan nagy legyen, hogy az asztal szélein túl kb. 20—30 cm-re nyúljon le. Ha nem rendelkezünk egyforma evőeszközzel, úgy osszuk szét az evőeszközöket, hogy az asztaltársak egyforma készletből kapjanak. Minden ünnepi asztal dísze a vázákba helyezett virág. A családi asztalnál a tányértól balra minden teríték mellé vagy háromszögbe, vagy begöngyölve asztalkendőt — szalvétát — helyezünk. Törődjünk azzal is, hogy mindenki mindig a saját szalvétáját kapja. A tányértól balra van a villa, jobbra a kés és a kanál. Jobbra a tányér elé helyezzük a poharat. Az evőeszközöket úgy fektetjük az abroszra, hogy a villa meg ne rongálja az asztalterítőt.

Az ünnepélyes lakoma előkészítése során nemcsak az ételek elkészítésére, hanem a környezet — főleg az asztal elrendezésére is különös figyelmet fordítunk.

Ha azt a viszonyok megengedik, ültessük vendégeinket úgy, hogy a tányérok közötti távolság hozzávetőlegesen 80 cm legyen. Kényszerhelyzetben lehet a távolság valamivel kevesebb.

Az ünnepi asztalon csak nehezen helyezhetők el az összes ételek és evőeszközök. Kisebb asztallal, az ún. tálaló asztalkával segítünk magunkon. Erre, — a szintén fehér abrosszal letakart asztalkára — helyezzük el azokat az evőeszközöket, melyeket nem tudtunk a fő asztalon elhelyezni, továbbá a hideg tálakat, süteményt, kompótokat, a tiszta tányérokat stb.

Az ünnepi lakomákon az abroszok mindig fehérek. Ha rövid az abroszunk, két abroszt terítünk, széleiket egymás alá, helyesebben egymás fölé helyezzük. A virágvázákat az érintkezési vonalra állítjuk. Ne tegyünk túl hosszú szárú és bódító illatú vrágokat az asztalra. A fő asztalra kerülnek továbbá a gyümölcsös tálak is, és természetesen az evőeszközök, a poharak és az italok is. Ezek, ha szép üvegekben vannak, ünnepélyes jelleget kölcsönöznek az asztalnak.

Hogyan helyezzük el az evőeszközöket? A jobb oldalon kezdjük és jobbról balra haladunk. A külső jobb oldalon van a leveseskanál, mellette a halkés, esetleg más, a leves után következő előétel fogyasztásához szükséges kés. Emellett van még egy másik kés a további fogáshoz és végül a tányér mellett közvetlenül a főétel elfogyasztásához szükséges kés. A tányér bal oldalán van a halvilla, illetőleg az előételhez szükséges villa, mellette a középső fogáshoz való és közvetlenül a tányér mellett a főételhez szükséges villa. Ha háromnál több fogást tálalunk, az evőeszközöket később kiegészítjük, több evőeszköz ugyanis ne legyen az asztalon egyszerre. A tésztához való evőeszközöket (desszertkés és villa) a tányér elé, az asztal vonalával párhuzamosan tesszük az asztalra, nyelüket annak a kéznek irányában, amellyel megfogjuk az evőeszközt.

A tányértól jobbra félkörben kerülnek az asztalra a vizes és borospoharak és a pálinkáspoharak, jobbról balra ebben a sorrendben: vizespohár, pezsgőspohár, pohár a vörös borra (fehér színű), a fehér borra (fehér vagy zöld színű), a likőröspohárkák. Ha sherryt és portói bort szolgálunk fel, már a poharakba betöltve tesszük az asztalra. A könnyű fehér bort hűtve, a nehezebb borokat kissé hűtve öntjük a poharakba, a vörös bor hőfoka a szoba hőmérsékletével azonos legyen.

A tányértól balra helyezzük el a salátás vagy a kompótos tálkákat, ezek alá kistányért teszünk, erre kerül a kiskanál is.

Uzsonnaterítés: főképpen kávét vagy teát szolgálunk fel. A csészét az alatta levő tányérkával kb. 4 cm-nyire helyezzük el az asztal szélétől. A csészétől jobbra vizespoharat teszünk. Az asztalkendők mintája lehetőleg az abrosz mintájával egyezzen. Az asztalkendőt ne keményítsük túlságosan, mert igen kellemetlen, ha az folytonosan lecsúszik az ölünkből. Az asztalkendő legyen puha és könnyű.

(Folytatjuk)

KULT MINOR

Fűmagocska nyoszolyája

JELINEKNÉ–RÉNYI MAGDA

Hajnalodott. A Kúposhegyek sziklái mögül pirosra aludt képpel kelt fel a nap és hunyorogva széttekintett a Selyemréten. A folyón túl felneszelt a susogó szellő és odasuhant a rétre ő is. Az ébredező kismadarak tollát csintalanul kócosra borzolta, a kakukkfűről legurigázta a harmatgyöngyöket és aztán serény munkához látott. Hajladozva libbent végig a rét fölött s tarisznyájába gyűjtögette a füvek meg vadvirágok megérett, kihullott magocskáit. Amikor pedig jócskán megtelt a tarisznyája, széttárta levegőszín, fürge szárnyát és útnak eredt a Kúposhegyek felé, s egy sziklatorony fölött lebegve kioldotta a tarisznyáját. Fenekéről elővett egy icurka-picurka fűmagot és lehullajtotta a szikla kopár tetejére: – Így ni! Te meg majd itt zöldülsz ki, kiskomám! – mondta neki. Fűmagocska lepottyant a kemény, szürke kőre és bánatosan szepegve-szipogva tapogatta meg apró kezét, lábát: – Itt a sziklakövön? Hisz itt nincs egy makulányi vizecske, amivel a szomjamat olthatnám, nincs egy szemernyi nyoszolyának való föld, amiben megpihenhetnék. Miért hullajtottak engem épp ide, a kőkoloncok közé? – kérdezte nagy szemrehányóan. Susogó odatelepedett a Kúposhegyek ormaira s a kérdésre kérdéssel válaszolt: – Látod-e itt alattunk azt a völgyben megbúvó, bádogtetős erdészházikót? – susogta. Kukkants csak be az ablakán. Odabenn a szobában, fehér ágyban egy kisfiút láthatsz. A szeme olyan kék, mint a harangvirág szirma s reggeltől estig fekszik, kakaskukorékolástól tücsökcirpelésig sóhajtozik naponta, mert beteg nagyon. – Szegényke – ingatta csöppnyi fejét Fűmagocska sajnálkozva. – De hát... mondd csak, miért sóhajtozik ez a kisfiú olyan nagyon? – Ha akarod megmondhatom azt is – válaszolt Susogó. – Amikor a minap ott repültem el a házikó mellett, éppen azon búslakodott, hogy milyen régen nem látott már zöld fűvecskét. Az ágyából éppen csak hogy idenézhet a sziklatorony tetejére. Ez pedig szürke és kopár. Ha azonban tavaszkor zsengezöld selyemszálból szoknyácskát szövegetnél magadnak, szebbé varázsolhatnád a sziklát és mosolyvirágot nyilaszthatnál a kisfiú szemében is. Fűmagocska elgondolkozva nézett, nézdegélt le a völgybe, aztán pedig halk zizzenéssel válaszolt: – Itt maradok. Lekuporodott a szikla tetejére. Széttekingetett a kietlen kövek között s a nagy magányosságtól egyszeriben reágomolygott szemére a búbánat párája. Hogy is lásson munkához? Alkonytájban eléje tipegett egy apró búboscinke: – Én Mohaanyótól jövök hozzád. Ajándékot, segítséget hozok neked. Mohaanyó maga porlasztgatta a sziklákból, púhítgatta esővízzel. Derékaljnak tán elég lesz – csivikélte és piciny csőréből kiejtett a fűmagocska elé egy borsószemnyi, puha földrögöcskét.

Fűmagocska szépen megköszönte az ajándékot és most már tudta azt is, mit kell cselekednie. Nekikezdett, hogy megtörögessen, szétporlasztgasson magának a sziklából legalább egy párnácskára valót.

– Itt maradok, mégis itt maradok. De mire egy piciny párnácskára valót összetörögetett, beköszöntött a tél. A fagy belecsípett Fűmagocska kezébe, lábába s a szélvész teljes erejéből tépni, cibálni kezdte. Le akarta sodorni a szikláról, hogy pozdorjává törhesse. Fűmagocska meg is dermedt, agyon is fáradt, de azért csak összeszorította a fogát és harcolt a téllel, sziklával tovább. S amikor már alig-alig pihegett a fáradtságtól, valahonnan a magasból bodros fehér pihe pottyant Fűmagocskára. A pihe puha is volt, meleg is volt, felmelengette a sziklabérc fagycsípte, szélvészpaskolta kis lakóját s elaltatta csendesen. Fűmagocska arra neszelt csak fel, hogy üdítő vízcsepp itatgatja és csintalan nagsugárka csiklandozza a feje búbját. Körülnézett – s ím, a hópehelydunna eltűnt! Helyette azonban puhácska porszemtakaró símult reá. Az, amit télutókor az olvadó hópihe vize mállasztott a sziklából. Fűmagocska most már munkához láthatott ismét. Fonogatott, szövögetett fáradhatatlanul egészen addig, amíg a sziklatorony tetején ki nem bukkantak a selymes, zsengezöld fűszálak! A házikó ablakán éppen kikukkantott a fekvő kisfiú, tapsikolni kezdett és kikaccant belőle a nevetés:

– Fű! Fűvecske a szikla legtetején! Susogó éppen ott libegett az ablak alatt és szányára kapta, elvitte a kislegény hangját Fűmagocskához. Fűmagocska meghallotta a kacagást s olyan vidám lett tőle egyszeriben, mint a tavaszi napsütés. Elfelejtkezett a kemény kőről, vihar dermesztő leheletéről, a magányosság keserű kenyeréről s most is vígan fonja, fonogatja zsengezöld selyemszoknyácskáját a magas szikla ormán.

HOGY ANNA ÉS PÉTER BOLDOG LEGYEN

Milyen mélyen gyökereznek ezek az ellentétek az emberekben, ha még ma is vannak olyanok, akik boldogságokat volnának képesek szétzúzni egy babonás tévedés miatt. 16 éves a fiam és lányom 13. Az én édesanyám és az anyósom is nagyon vallásosak. Mégis a két gyereket úgy neveltük, ahogy azt a kor szelleme megkívánja, hogy soha ne legyenek vallási problémáik. Hogyan szabad ma két fiatalnak a vallás miatt ilyen lelki megrázkódtatást szenvednie, amikor arra neveljük gyermekeinket, hogy minden ember egyforma, bármilyen nyelven beszél is – ha becsületesen dolgozik. S ez így is van. Az ember ma csodákat művel, feljutott a világűrbe. Valaki ma azt képes állítani, hogy két különböző vallású ember nem lehet boldog? Mennyi érv van a két fiatal kezében, csak hát meg kell győzni a szüleiket.

A két fiatalnak – a szülők beleegyezése nélkül is – össze kell kerülnie, hiszen a vallásos szülők elavult nézeteikkel már eleve elvesztették a csatát.

Hurtos Berta, Pohr. Ruskov

Huszonnégy éves asszony vagyok, s két gyermekem van. Talán még fiatal vagyok a tanácsadásra, de úgy érzem, hozzászólnom kell Péter és Anna problémájához. Én a szülőket okolom a két fiatal bánatáért. Hogyan lehet két becsületesen dolgozó fiatalt ilyen bánatba dönteni csupán a vallás miatt. A mai modern világban igazán nincs szükség ilyen szertartásokra. Én nem vagyok vallásellenes, de hogy két fiatal azért ne legyen boldog, mert nem áldja meg frigyüket a pap, ezt nem tartom helyesnek. Igaz, hat évvel ezelőtt még egyházilag esküdtem, de a sógornőm a nemzeti bizottságon kötött házasságot és mit gondolnak, talán boldogtalanok? Biztosan állítom, hogy boldogak, „sőt" boldogabbak, mint sokan, akiket a pap megáldott. Hiszen a jó házasság alapja nem a vallás, hanem a kölcsönös megértés és szeretet.

Az első hozzászóló, Jóba Mihályné levelével egyáltalán nem értek egyet. Sőt felháborít a véleménye, miszerint két különböző vallású egyén nem lehet boldog. Olyan anya, aki a saját gyermeke boldogságát töri össze, aki nem tanul gyermeke boldogtalanságán, az ne adjon tanácsot másnak.

Kedves Anna és Péter, csak tartsanak ki egymás mellett. Ha nem tudják meggyőzni a szülőket, keljenek egybe szülői beleegyezés nélkül is, hiszen már nagykorúak. Elvégre egy szerető szülő haragja nem tart örökké.

K. Irén, Moldava nad Bodvou

Kedves Anna és Péter!

Sajnos, még ma is akadnak olyan emberek, akik saját magukat kötözik le mindenféle kötelékekkel, mint például a hit, a rang és különbséget tesznek munkás és munkás között, nem pedig a becsületes és a becstelen ember között. Látom, a maguk boldogságát is ilyen emberek akadályozzák. Ne haragudjanak, kedves Anna és Péter, de ez ügyben magukat is hibáztatom egy kicsit. Kellett ismerniük szüleik felfogását már régebben is, nemcsak most, amikor már baj származik belőle. De hát maguk beleélték magukat a kényelmes életbe és arra nem gondoltak, hogy szüleiket is meg kellene győzni, vagyis fel kellene világosítani a szocialista eszmékről. Amikor csinosan felöltözve szüleik előtt állottak és annyiszor hallották tőlük: – Hej, gyermekem, nekem ilyen szép ruhám sohase volt – meg kellett volna magyarázni azt is, hogy ilyen jólétet teremteni csak az új, szabad társadalom képes, ahol nincsenek vallási és társadalmi különbségek.

Az is a fiatalok hibája, hogy az otthon ülő szülőknek nem mondják el az újat. Nem szégyen, sőt kötelesség, ahol szükség van rá, hogy a fiú nevelje a szüleit. Milyen gyönyörű példa erre Gorkij Anyája.

Hiszem, hogy legyőzik a kissé kellemetlen, de ma már nem komoly akadályt, s remélem, gratulálhatok is házasságukhoz.

Ivičić Mária, Bajč, Vlkanovo

KULT MINOR

LAKÁSUNK MA ÉS A JÖVŐBEN

Ezen a címen nyitották meg a bratislavai vásárcsarnokban a lakáskiállítást. A kiállítás május 27-től június 25-ig tart. Célja jelen esetben nem az, hogy itt új bútorokat vásároljanak az emberek, hanem azt mutatja be, milyen lehet a ma és a jövő emberének lakása. A lakás sem csupán az épületet jelenti, hanem mindazt, ami az embert körülveszi és kellemessé teszi otthonát. Tehát bútor, szőnyeg, huzatok stb. Ezen kellékek jó megválasztásának nagyon fontos a szerepe, hogy kulturáltan, kényelmesen lakjunk otthonunkban.

A lakáskultúrában még ma is sokszor találkozunk a burzsoá életszemlélet maradványaival. Ilyen lakásban a hatalmas, egy célt szolgáló bútorok terpeszkednek s az emberek drágán, fényűzően és kényelmetlenül laknak.

Mennyivel vidámabb ott a lakás, ahol az egyszerű és több célra használható bútorok a család kényelmét szolgálják. Természetesen nem akarunk senki szemére rózsaszín szemüveget tenni. Be kell látnunk, hogy sokszor találkozunk üzletből üzletbe járó emberekkel, akik új lakásukba modern bútort akarnak vásárolni s nem találnak megfelelőt. Mindez azért van, mert a bútortervezők nem vették eddig figyelembe, milyen lakástípusok épülnek városon és falun. Most azonban minden körülményt figyelembe vesznek, hogy ki tudják elégíteni a keresletet.

CSAK EGY KIS JÓAKARAT

A kiállítás szemlélése közben itt is, ott is epés megjegyzések hangzanak el. — Miért nem láthatjuk mindezt üzleteinkben? — Csak azért, kedves elégedetlenkedők, mert olyan hatalmas raktár nem létezik országunkban, amelybe beleférne valamennyi típusú bútor, amelyet bútoriparunk gyárt. Azonban minden egyes bútorüzletben lennie kell egy katalógusnak, amelyben lefényképezve megtekinthető minden sorozatban gyártott bútor. Ebből aztán az érdeklődő kiválaszthatja a neki tetszőt s kötelezően megrendelheti. A rendelést az üzletvezetőnek kell elintéznie. Természetesen a bútor megérkezéséig beletelik egy pár hónap, de érdemes várni, hiszen az ember a bútort nem egy-két napra vásárolja. Az üzletvezetőnek ez természetesen több munkát jelent, mintha a kész bútort adja el, de ez is megoldható, csak egy kis jóakarat kell hozzá.

A bútorhoz mindig megfelelő kellékeket vásároljunk. Szép vonalú lámpákkal, szép színű függönyökkel egészítsük ki a lakás összhangját. Mindezt megtekinthetik a lakáskiállításon nemcsak a bratislavaiak, hanem a vidékiek is, mert a rendezőség a kiállításra kedvezményes utazást biztosít.

A JÖVŐ EMBERÉNEK LAKÁSA

Ez a szó, hogy jövő, ma már nem jelent évtizedes távlatokat. A szocializmus építésében az ember alkotómunkája ezt a fogalmat már egy-két évre leröviditette. Bútor- és lakásberendezési iparunknak az a célja, hogy a jövő embere otthon kényelemben éljen s ne kelljen a család tagjainak örökké egy helyiségben — kényelmetlenül — egymáshoz alkalmazkodniok. Ezért — a család tagjainak számához arányítva — egy lakásegységnek több kis és egy nagy szobából kell állnia. S hogy ezeket a kis szobákat és a nagy közös szobát hogyan rendezzük be célszerűen és ízlésesen, példás választ ad a kiállítás.

Láthatunk itt több apró érdekességet, mint a műanyagok, fémek stb. bátor használata a bútoriparban. Nemcsak látni, de tanulni való is akad a kiállításon. S ha minden látogató csak egy-két ötletet valósít meg ebből lakásában, a kiállítás már teljesítette nevelő célját.

— le —

JÓ ÖTLET

Bármilyen asztalfiókot rekeszekre oszthatunk be. Így mindig rend lesz benne.

Hogyan működik a porszívó?

Söprésker gyermekünk belélegzi mindazt, ami ellen meg kellene védenünk — a betegségek kórokozát és a port, melyet feltavarunk. Söprűvel és szemétlapáttal nem lehet megszabadulni a portól, azt csakis a porszívó segítségével érhetjük el.

Megmagyarázzuk, hogyan is működik a porszívó:

1. A Pluto porszívó (képünkön) hátsó oldalán van a szívónyílás. Ebbe helyezzük a hajlékony szívócsövet, melyen át gyorsan áramlik a levegő és a felszívott por.

2. A porszívó ezen részében különválik a levegő és a por útja. A levegő továbbáramlik, de a por ittmarad. A porszívózás befejezése után innen visszük ki a lakásból.

3. A textilanyagból készült szűrő nem engedi tovább a port, csupán a levegőt. A szűrőt porelszívással tartjuk tisztán. Nem mossuk, mert így megritkulna a szövése.

4. A porszívó szíve — három turbina, melyek a levegőt olyan erősen szívják, hogy az magával ragadja a port is. A turbinákat a felettük elhelyezett villanymotor hajtja.

5. A turbinákon keresztülhaladt levegő a motor körül áramlik tovább, s egyúttal hűti is a motort. A porszívóból mint tiszta, parmentes levegő távozik ezen a nyíláson át.

ELEKTRO-PRAGA HLINSKO

A „DOLGOZÓ NŐ" megjelenik kéthetenként. Kiadja a Csehszlovákiai Nők Szlovákiai Bizottsága, Bratislava, Októbrové n. 12. Felelős: Turi Mária főszerkesztő. Szerkesztőség: Bratislava, Októbrové nám. 12. Telefon: 344-21, 220-25. Nyomja: Polygrafické závody, n. p., závod 1, Bratislava. Terjeszti a Posta Hírlapszolgálata. Megrendelhető minden postahivatalnál és kézbesítőnél. Évi előfizetési díj 18,20 Kčs. Egyes szám ára 70 fillér. K-21*11378

Békemanifesztáció a Devínen

Nagy ünnepség szemtanúja volt az ős Devín. Egykor oly erős, hatalmas falai, melyeket már kikezdett az idő foga, örömteli zene, lelkes tapsok hangjait verték vissza.

Két évvel ezelőtt a Prágai Nemzeti Színház rakta le emlékezetes Libuša-előadásával e tradicionális ünnepségek alapjait. Tavaly Suchoň Svätopluk-ja köszöntötte Cirill és Metód napján a testvériséget, népek, nemzetek egymást segítő békés életét.

Az idei béke-manifesztáció is úgy kezdődött, mint a két évvel előtti és a tavalyi. Csak a nap szórta fukarabban fényét 1961. május 28-ának reggelén. Mégis emberek tízezrei indultak útnak. Bratislava, a közeli és távolabbi falvak, városok lakosai özönlöttek a Devínre vezető Barátság útján, hogy részt vegyenek a pártunk megalakulása 40. évfordulója tiszteletére rendezett hatalmas békemanifesztáción, hogy nemes, baráti szórakozással tegyék emlékezetessé ezt a napot.

A délelőtt folyamán a Szlovák Népművészeti Együttes lépett fel új műsorával, melyben szlovák, cseh, szovjet dalok, friss népi táncok szerepeltek. Nemcsak népeink táncaival, dalaival, hanem az Afrika ébredése című kompozícióval is hozzájárultak a manifesztáció gondolatának kifejezésre juttatásához. Több mint két óra hosszat szórakoztatták a közönséget. Majd a Szlovák Népművészeti Együttes és a Szlovák Filharmónia énekegyüttese előadta Dezider Kardos Békekantátáját.

Az amfiteátrum nézőtere már jóval két óra előtt megtelt az egybegyűltek tömegével. Az első sorokban helyet foglaltak politikai és kulturális életünk vezető képviselői, a hadseregnek, a tömegszervezeteknek a képviselői. Az ünnepi bemutatón részt vett Ivan Alekszandrovics Sulgin is, a Szovjetunió bratislavai főkonzula.

A lelkesedés hulláma futott át a közönségen, amikor felzengtek Bedřich Smetana Eladott menyasszonyának első akkordjai. A színpadnak nagyszerű hátteret festett a természet: a hömpölygő Dunát és a Moravát.

És ott, ahol egykor nemzeteket választott el a két folyó, határon álló őrként strázsált a Devín, az emberek ezreinek lelke ringatózott Smetana örökszép zenéjének szárnyain. A prágai Nemzeti Színház és a bratislavai Nemzeti Színház énekeseinek hangja, szlovák és cseh szavak fonódtak össze... Szerelemről, hűségről énekeltek... de mindenki érezte, itt többről van szó, mint két ifjú ember érzéseiről: két testvérnép találkozásáról, összetartozásáról. A Duna és a Morava hullámai lágyan ringatva vitték messzire ölükben a békemanifesztáció fenséges hangjait.

–h–

Foto: Bachan és Podhorský

KULT MINOR